

LA TRALLA

en remembransa de la presa de la Bastilla

LA REVOLUCIÓ

AHIR Y AVUY

Les revolucions son permeses perque representen vida en un poble. Els pobles que fan revolucions son pobles que volen viure, que volen avensar, que 's rebelen. Y la rebelió es gran sempre.

Are, entenemnos: De revolucions n'hi han de dues menes. Les revolucions armades son les antigualles que 'ns han deixat els passats; les revolucions intellectuals son les modernes, les bones.

Els pobles en revolució armada son molt semblants als de les èpoques primeres; els pobles en revolució intelectual son una maravella.

Els pobles serán tan més revolucionaris per les armes quan més irreflexius sien, y per lo tant, els que conscients de sos drets y de sos devers procuren enderrocar les idees velles per medis d'evolució y de rahonament, serán els pobles reflexius, els pobles que pensen, que racionen.

D' aquí 's desprén que, com en totes les coses, l'esperit revolucionari ha evolucionat progressant. Veureu sovint a Catalunya, que 'ls que os parlen de conspiracions, de revolucions y d'armes, son els vells anyorats de les accions revolucionaries del 58 y del 69. La idea de la revolució armada en els esperits dels revolucionaris d'avans, es com una tradició, com un desitj de joventut, com una evocació dels temps en que les seves sangs eren ardents, en que 'ls seus rostres eren radiants y nets d'arrugues.

L'instint hi tenia molt que veure en aquelles revolucions. Y no es l'instint el millor conceller de l'home.

Diuen dels catalans que son reflexius, sense ésser empró mancats de la vivesa propia de les gents del Mitjdia.

Aquesta apreciació es un elogi y per lo tant es bó d'admétrela.

Del poble català podem dir que en distintes èpoques ha tingut ocasió de probar el seu esperit revolucionari en els temps actuals, y ab satisfacció fem constar que 'ls aixalabraments no han passat de pendre peu en uns quants cervells, potser els més irreflexius. Pero la massa, la gran massa catalana, no ha sentit pas encéndressels les sangs ab xardors guerrerres, ni les seves mans honrades s'han prestat a pendre armes bones tan sols pera 'ls que tenen com a res la vida dels semblants.

No fa pas molts anys, que en meetings y en reunions públiques se 'ns ha predicat la revolució com un medi. Se 'ns ha dit que haviem de fer el va-y-tot y pendrens per les nostres mans les riqueses dels capitalistes, les joyes de cal argenter, els comestibles dels adroguers, les viandes del mercat, puig que tot era nostre, ben nostre y que 'ls posseïdors de tot alló eren uns lladres.

Y nosaltres que sabem bé que es una injusticia social l'agabellament de grans capitals, nosaltres que admirariem de més bon grat les riques construccions que ornén la nostra bella ciutat si no existissin les cases rónegues que allotjen les famílies obres a remats, nosaltres que sabem tot aixó, com que som reflexius, com que som progressius, com que som amichs d'avensar y no d'endarrerirnos, sense deixarnos entusiasmar pel revolucionari orador, varem restar ab les mans a les eynes y no les varem volguer embrutar ab les armes, tot pensant que les causes d'aquest desnivell no serien retudes ab un va-y-tot, puig que si bé en un instant (si la tropa ens deixava fer) foren nostres les riqueses dels capitalistes y les joyes dels argenters y les viandes dels mercats, en cambi al cap de vuyt dies tornarien les coses a són lloch, ab el mateix desnivell, ab la mateixa desigualtat, ab el mateix regnat de la injusticia social.

Pero, com que per altra banda som revolucionaris y sabem que cal avensar y que cal fer acció profitosa pera cambiar radicalment la organització de la societat; com que, com a catalans y com a homes que som no podem restar inactius devant dels sofriments y les privacions dels uns, que 's destaquen y remarquen més perque son al costat dels plabers y les abundors dels altres, varem aixecarnos en revolució, (tots, puig no parlo aquí de catalanistes y no catalanistes, sinó solament d'homes, de catalans) varem aixecarnos en revolució y varem comensar atacant l'espessa muralla de la Ignorancia procurant instruhirnos, fer la llum en les intel·ligencies, y per aixó es hermós véure en els barris populosos aixecarhi Foments y Escoles filles de l'iniciativa particular, ahont sense pagar s'ensenya, s'ilustra als catalans de demà y Biblioteques ahont s'hi ilustren els d'avuy.

L'afany d'estudi y de cultura, el goig de

llegir, l'afició a assistir a escoltar conferencies y disertacions, va prenent cada dia més en l'esperit del nostre poble. Cada dia son més y més nombroses les societats que 's funden pera fer obra de cultura; cada dia la intel·ligencia es més estimada en el nostre poble y com més aixó aumenti més enemics serém de fer valguer pera la lluyta la forsa dels nostres punys puig serém forts ab la de les nostres intel·ligencies.

No 'n tinguen dubte: Aixó es la revolució que avensa triomfanta, aixó es la revolució moderna que ab sa potència y solemnia embranzida farà trontollar y caure els sócols corcats de la corcada estátua.

Siguemhi cada dia més en aquest exèrcit revolucionari. Defensemnos desde 'ls baluards de les nostres escoles y de les nostres biblioteques y ja ho veureu com posarem els plats a nivell y Catalunya triomfarà.

GNOM

La revolució moderna

Malhagen els que 't prediquen l'incendi y l'assassinat!
Medita obrer y examina serenament, reposat, repassa avuy la memoria y analisa pam a pam la retórica barata y el feix de barbaritats, qu' hauràs sentit en discursos dels qui 't volen deslliurar.
Els Robespiers qu' are s'usen son diferents dels passats, son figuretes d'argila, no tenen cor ni ideals, ni 'ls guia may la noblesa de sentiments enlayrats, qu' han de tenir els que volen portar un poble endavant.
Prediquen l'odi y venjança sense mirá 'ls resultats, sols pel desitj d'enfilarse y ab el propòsit constant de que les masses s'agitin ab amenasses de sanch, que, segons ells, han de durnos al paradís somniat.
Ha de ser el rey 'l poble, la suprema lley está en que ho sigui sense trabas, pro no hi arribará may a ser lo que li pertoca, si no més sent vomitar les barroeres doctrines de revolucions bestials, no podrà serho de lliure no assolirá l'igualtat.
Si aixó li filtra en les venes, y li fá terbol el cap la borratxera del odi, provehint de ferro 'l bras y escampant la *taca roja* inconscient y criminal.
No ho seria allavors l'amo, no 'n disfrutaria cap de les ventatjes promeses, tornaria a ser esclau ab les fatigues de sempre, y es quedaria espantat de la terrible rucada, de l'embestida brutal de violencies y ultratjes horrorosos y sagnants.
La revolució moderna, honrat obrer català, no es l'obra de selvaticisme que tu has sentit predicar, l'ha de dur l'idea nova civilisadora y gran, es el cervell qu' ha de ferla y l'instrucció pas a pas.
Mira les nacions qu' avensen les revolucions que fan, casi aplanen les montanyes, tenen dominat el mar, corren segures pels ayres, foraden de cap a cap cimals inmensos de pedres, viuen, creixen com gegants, Posa l'afició a l'estudi perfecciona bé 'l teu art, per l'instrucció redimeix, que progressant tu veurás, regenerar l'existencia lligada al jou del treball, que 't roba trossos de vida y et mata sense pietat, l'avens irá a redimirte del fadigós brassejar fins a lograr que per sempre sol el teler, teixirá sense l'esforç, qu' aniquila el cos del home explotat.
¡La maquinaria fent feyna! ¡tu dirigint y estudiant! fruhint el goig de la vida ab verdadera igualtat.

La revolució es aquesta la que té de triomfar, y ha de fer al home lliure, lo demés sempre será l'atrás d'un poble, que lluyta no deixant de ser esclau, ¡Malhagen els que 't prediquen l'incendi y l'assassinat!

PEP DE LA TRALLA

NOTICIA HISTÒRICA

LA BASTILLE DE PARIS

Quan la guerra dels Cent anys, va ser precis fortificar la ciutat de París. Aleshores sols la defensaven dues torres en l'entrada de la ciutat y ribera dreta del Sena per la part del barri de S. Antoni; y va ser quan l'Aubriot cap y dansa dels mercaders, va manar construir altres dues torres més cap a la població que s'uniren a les anteriors per revingudes muralles. Aixó fou ja la formació de lo que més tart havia de ser presó malehida. Després en 1383 les torres foren sis, y finalment, en 1553, va completarse la fortificació ab les dues últimes torres.

Aixís, la primitiva porta fortificada va convertirse en una fortalesa formidable, ab vuyt torres enllassades per medi de muralles de 24 metres d'alsada y 3 d'amplada. Rodejava l'edifici un fosso de 26 metres d'ample y vuyt de fondaria. Les torres s'anomenaven del *Tresor*, de la *Chapelle*, del *Puits*, de la *Liberté*, de la *Bertandière*, de la *Bassinière*, del *Coin* y del *Comté*.

La Bastille, com a fortalesa, tenia per objecte la defensa de París. Pero aixó no va impedir qu' els inglesos s'ensenyorissin de la capital, y aleshores, presos en la Bastille hi estigueren oficials del exèrcit de Carles VII. Aquets varen intentar apoderarse del castell; pero sorpresos per la guarnició tots hi perderen la vida.

En 1436, els inglesos, perseguits pels parisencs, tingueren que recullirse en la Bastille, en tan gran nombre, que se 'ls varen acabar les provisions y 'ls fou precis capitular y sortir de París.

Mes tart, en 1588, el duch de Guissa al ferse senyor d'aquesta ciutat, va apoderarse de la Bastille, entregantla els seus partidaris—donchs ell morí assassinat—a Enrich IV tres dies després de sa entrada a París.

En 1649 els partidaris de la célebre *Fron-da* varen atacarla y 's rendí ben fàcilment, ja que la guarnició constava sols de vintidós homes. Y en 1651 fou tornada al rey.

La Bastille té una trista importancia com a presó d'Estat. Els verdaders calabossos estaven situats en les torres, dividides en cinch pisos; en cad'un hi havia una celda de vuyt cayres ab una esquifida finestra oberta a la muralla de 6 m. de gruix y ab doble reixa de ferro, interior y exterior. Els calabossos inferiors s'ensorraven 6 m. sota 'l nivell de terra. En els de la part alta de les torres s'hi sentien extremadament els rigors del fret y de la calor; ja que la ventilació y 'l foch eren coses privades.

El primer que fou empresonat en la Bastille fou el seu fundador, Aubriot. Entre 'ls molts personatjes importants que hi foren tancats hi figuren d'Armagnac, *duc de Nemours*, y *Birón*, que hi sufri l'última pena. Durant el govern de *Richelieu*, hi passaren bon contingent de presoners d'Estat, nobles la major part més ó menys compromesos en les conspiracions contra 'l ministre.

En el regnat de Lluís XIV tornaren a omplirse les presons de la Bastille.

Després, quan la revocació del edicte de *Nantes* no bastaren ja 'ls seus calabossos per engolir a tots els proscrips per causes de religió. Y encare aumentá més el nombre d'empresonats, a principis del segle XVIII a consecuencia de les persecucions contra jansenistes y convulsionaris.

En el regnat de Lluís XV, els literats y els sabis tingueren també ocasió de conèixer els calabossos de la célebre fortalesa; quatre vegades fou tancat en ella l'Abat *Dufresnoy*. També hi figuren com a presos el mariscal *Richelieu* y *Voltaire*.

L'últim pres en la Bastille hi ingressá voluntariament; fou un fabricant de papiers pintats, que quan l'efervescencia de la premsa, els seus obrers li saquejaren la casa y va demanar que 'l recullissin en aquella fortalesa pera salvar la seva vida amenaçada.

Qualsevol podia ser tancat y morir en la Bastille sense que 'ls seus parents y amichs ne tinguessin noticia. Era, donchs, la Bastille el gran recurs de que disposaven els

reys absoluts y 'ls seus ministres pera desferse de qualsevol enemich polítich ó personal.

No hi ha dubte que totes aquestes coses posaven fora de sí a la multitut que veyia pesar sobre seu aquell castell malehit que tants crims y tantes injusticies amagava radera les seves espesses muralles. Per aixó vingué 'l 14 de Juliol de 1789 qu' encare celebra tot Fransa ab grans mostres de satisfacció. Aném a ressenyar aquest fet ab quatre paraules.

El dia 13 el poble parisench s'havia armat, organisant la Milícia Nacional, y comtava ab el concurs del regiment de Guardies franceses. Al dia següent, ó siga 'l 14 de Juliol, la Milícia va pretendre que se 'l admetés pera formar part de la guarnició del castell. El governador va fugir d'estudi pera guanyar temps; pero la multitut penetra ja en revolta en el primer pati. S'aixeca 'l pont llevadís y 'ls canons disparen metralla contre les masses qu'havien entrat y bala rasa sobre la ciutat. El poble prompte's refá; arriben reforços de tots els barris de París y cinch canons. L'atach se formalisa, y 'l governador, comprenent que no li era possible resistir a la multitut, y veient que 'ls sitiadors havien romput a canonades les cadenes del primer pont, enlayra bandera blanca y amenaça ab volar el castell y 'l barri si no s'accepta la capitulació en els termes que ell proposi. Aquesta amenaça encén encare més al poble y Launay (el governador) anava a complirla quan un artiller li pren la metxa de les mans d'una revolada.

Els patriotes coloquen tres canons en bateria pera rompre les cadenes del últim pont llevadís. Logren per fi penetrar a la fortalesa, y encare que 'ls de dintre continuen resistint, el poble tot ho invadeix, mata a quants soldats troba pel camí y la bandera parisensa oneja en les torres després d'un combat de tres hores seguides.

Launay va ser una de les víctimes; un granader de les Guardies franceses l'havia fet presoner y 'l conduhia a cà la Vila; pero la multitut, borratxa ab el triomf, s'arremoliná sobre 'l desgraciat governador presentli la vida.

Inmediatament va decretarse l'enderrocament de la Bastille. Ab les seves pedres se construhiren models de l'edifici. Al any següent els diputats dels departaments visitaren el solar de la fortalesa, y la municipalitat de París hi celebrá una festa patriótica.

Una columna de bronzo perpetúa la memoria d'aquesta sagnant jornada del 14 de Juliol, y aquest dia es festa nacional a Fransa.

Aixís neixien avans les revolucions populars.

La presa de la "Bastille"

L' EPISSODI

La proximitat de la Festa Nacional de la Fransa fa reviuire en nosaltres els aconteixements que varen passar a l'època de la presa de la Bastille.

Aquesta data memorable pels nostres germans desperta en nosaltres, un recort d' deslliuransa, que volém fer florir en aquestes ratlles pera mostrar que 'l desitj de justícia y l'afany de llibertat, conduheix sempre a la realització dels nostres dolsos somnis y que ab l'energia y la constancia, l'home és y será sempre victoriós en totes les causes bones y justes.

En poques y suscintes ratlles vuy permetrem el goig d'exposar a vostres ulls els fet capdals d'aquesta jornada de gloria, d'aquesta bella página de la historia mundial que sembla la porta per ahont han passat y anirán passant les grans reformes socials.

L'any 1788 havia sigut dels més calamitosos: en gayrebé totes les comarques la pedregada havia fet perdre les collites; desde 'l mes d'Octubre la fam se feva sentir y devenia terrible a causa de les combinacions dels acaparadors. Fou llavors que la vella discussió entre el Parlament y la Cort se reviví; d'abde costats volien conquerir l'apuy del poble.

El 5 de Maig de 1789, Lluís XVI convocó 'ls Estats generals quins no's pogueren entendre: se tractava de sapiguer si les tres ordres deliberarien separatament ó en comú. La cort, la noblesa, y 'l clergat demanaven separació. El tercer estat sostenia que la deliberació debía tenir lloch en comú y després d'haver mostrat la seva voluntat, sempre inútilment, se va constituir el dia 7 de Juny, l'Assamblea nacional.

El rey, esferehit d'aquesta resolució, va primir com a ilegal la decisió del ters estat més aquests varen restar impassibles y decretaren l'inviolabilitat dels membres de dit estat.

Aquests actes de vigor varen tenir un èxit inesperat, y desde'l 5 de Juliol Lluís XVI pensà en disoldre l'Assamblea per la forsa. Va donar l'ordre al Baró de Bezenval, comandant de les tropes de París, de pendre una actitud amenaçanta y va enviar a la Bastille el Marqués de Launay pera comprovar y inspeccionar l'estat d'aquesta fortalesa y pendre precaucions en previsió d'un atac que la excitació dels esperits feya possible.

Va fer colocar en les torres quinze pessas d'artilleria y dintre del gran pati, davant mateix de la porta d'entrada, tres altres pessas de campanya carregades de metralla; quatre caixes de bombes, quinze mil cartutxos; doscents cinquanta barrils de pólvora. Independentment d'aqueixes pessas de campanya y d'aquestes municions de guerra, el governador va fer portar a les torres sis carretades de grosses pedres y de velles ferramentes pera impedir l'aproximació al pont, en previsió de que manquessin les provisions.

En quant a la forsa, sols comptava ab 82 invàlids; el baró de Bezenval va enviarhi 32 suïssos de reforç.

Aquesta era la situació de les coses quan el 12 de Juliol, al matí, una proclama del rey va ser fixada per totes les parets de la ciutat.

L'amenassa que contenia aquesta proclama va produir en el poble l'efecte que es de suposar, en lloch d'esverarlo el va exaltar.

La gentada va invadir la plassa de la Casa de la vila a fi d'estar en comunicació ab els diputats. En Camil Desmoulins, qui tornava de Versaille, arribà a la reunió que hi havia al Palau reyal.

—Som perduts els patriotes!—cridà, Necker es exilant; els regiments suïssos y alemanys invadeixen el Camp de Mars; aquesta tarde, potser, la campana donarà la senyal de l'extermini dels amichs de la llibertat!... A les armes! y plantem cara als degolladors! El temps pressa—va afegir—Cal que 'ls patriotes se reconguin. Adoptem un color: vert ó blau?—El vert! el vert! qu'es el color de la esperansa.

Allavors, armat de dues pistoles en Camil Desmoulins se posa al cap de la gentada. Al llarch dels *boulevards* el seguia va engroixint-se sempre y tots en massa entren pel carrer de Sant Honorat y arriben a la Plassa de la Ciutat. Resten allí tota la nit, sempre alerta. A la punta del dia envien una diputació al comitè dels electors pera demanarhi armes; invadeixen els magatzems dels armers, posant la mà en tot lo que 'ls hi sembla apropiat y servible pera defensarse.

De sobte un só lúgubre se deixa sentir per la ciutat: es el só de les campanes al que 'ls patriotes comensen a organitzar-se. Al mateix temps, dones y infants arrenquen el plom de les cases pera ferne bales.

La gentada s'acoba a la Plassa dels Invàlids; entra en l'edifici y s'apropia de les armes que hi troba y dels canons que de part de fora apunten a l'esplanada. Després com una riuada immensa se dirigeixen a la Bastille, que segons se deya está preparada a arrasar París.

La multitud s'escampa pels voltants de la torra sitiada y fentshi forts.

Al cap d'un moment una atronadora descàrrega commou la ciutat tota; y després d'unes hores de seguit foch, la Bastille capitula y obra ses portes.

La gentada desordenada s'aboca dintre'l clós y a cops d'aixes enfonza les tanques de la presó. arrenca les reixes, torsa 'ls ferros més dobles, y en mitj d'un clam ferotgement joyós, dona la llibertat als presos.

Aquesta victòria causà per la ciutat una joia immensa. La esperansa era en tots els cors; el somriure en tots els rostres com si tothom se sentís en l'aurora de una vida nova.

Al vespre totes les cases foren il·luminades. Solament temien un atac de les tropes. Els ciutadans varen construir barricades per tots els indrets, resoltos a defensar fins a la mort allò que havien perdut feya molt temps y recobrat en algunes hores: la llibertat. El poble l'as de sofriment s'havia ajuntat a la partida, y la victòria coronava els seus esforços.

Admirém aquest grapat de braus que cansats de sofrir trenquen les cadenes del esclavatge. May en l'història dels pobles s'haurà vist cosa tan gran y tan gloriosa.

Alsém els cors ciutadans per la defensa de nostra causa santa y per la reivindicació dels nostres drets, que tota la Catalunya reculli dins de son cor la forsa invencible dels seus devers y agafats de les mans marxem junts cap a la victòria!

MADAME DE HAUSSY

París Juliol 1906

FILOSOFIES TÒXIQUES

Revolucionaries

Avuy sí que sembla que m'hagin tret trenta anys de sobre. A la fi els meus com-

panyos s'han tret la son de les orelles y enjaguen les seves plàtiques a commemorar la Revolució.

Revolució, revolució... Jo os hauria volgut veure cap al 59 y després en els rebomboris del 70 que alló era Andorra. Va durar una tongada que talment semblava que Barcelona tingués la vida al carrer. Quantes vegades, sopant, m'havia hagut de treure les caixalades de la boca; tot d'un plegat sonava un tret, y vaja, ja'm tenen escales avall en mànigues de camisa y embarrassat ab una pistola que prou havia servit de canó a ne les Dressanes. Abaix ja trafegava mitj vehinat desempedrant el carrer y aixecant barricades.—¿Qué hi ha de nou? preguntava a ne'l que tenia menos feyna ó més ganes de no fer-la.—Que vols que hi hagil em responia ab un to d'aburriment a la vida; que'l mon es una desgracia, vethoaquí. En *Quiñones* ha muntat a la *manzana* per que regava les plantes. Y de successos per l'estil, a cada minut hi erem. Alló era mitja vida; era un viure fent gimnástica y un viure d'impressions que sempre encomana més salut que'l ferro quina.

Are es un fàstich; la gent se deu alimentar a les perfumeries. No hi ha sang, ni esperit, ni res que s'hi assembli. Jo, que he vist les dugues generacions, hi prenc cada enrabiada que'l millor dia faré cap a les *hermanitas* arrossegant una feridura. Are mateix, quin *ánimo* haig de tenir pera parlar de revolucions y escalfarvos de cascos quan, si molt convé, llegireu aquestes ratlles ab la cara de les festes... Y pensar que un hom, poguent ben tranquil·lament descansar les seves penes entre les voluptositats del coixí de plomes, s'ha de veure com un *aspirante* d'Hisenda, recremantse les ceyes a la mística claror d'un llum de quatre brochs (que a no ser perque hi ha les estoalles a la taula, de la primera trompada li feya pervocar l'oli, ab tal mena de giragonses, que prou hauria d'anar a fer lluminaries a la paret d'un ninxo)... Aixís, fes pampelugues are; sembla que li vingui'l singlot de la pocavergonya... Endemés, lo millor será deixarho corre y agafarho per una altra banda.

Jo coneixia un xicot que alló era un dimoni: dins d'aquell caparró sí que hi havia un esperit revolucionari capàs de portar un conflicte a la mateixa cort celestial. Vejentlo tan tremendo a son pare li queya la baba. Aquest xicot será un Prim, repetia a cada instant. Pero sa mare hi prenia unes enrabiades que n'hi havia per ferse fonedís, perque Deu nos en guard de caure a les seves garres.

—Jaume, treume'l noy de casa ó sino hi haurà un desori,—no's cansava de dir.

Y'l bon home hi reya, y aleshores venia un sacramental que sempre acabava ab una mesada de males cares.

Per aquell *entonces* vingué'l rebombori de les quintes a Gracia—que era precisament abont vivia'l meu protagonista. El noy s'havia fet gran, y entre'l seu geni feréstech y un esquitiment de bigoti que semblava talment que del nas li rajés tinta, feya un xich de respecte y'l company se'l miraven ja com un *intent* de quefe. D'heroicitats ne va cometre més que un foch no en cremaria. Ell fou'l primer bullanguero que feu cara als canons del general *Gaminde*, y aixó, a son pare, li era un morir de satisfacció. Pero joh miseries humanes! quan vingué l'assalt y la guillada ningú'n va sapiguer donar rahó del Ton de cal cistell er, fins que, poques setmanes després, el vegeren assegut en un *fielato* a la entrada de Gracia. El Govern l'havia sobornat y a n'aixó's degué que aquella revolució no portés més fúnebres conseqüencies.

Més endavant el poble va cremar els *fielatos* y del Ton no se n'ha sapigut may més res. Hi ha qui conta que morí a la petarrellada en *justo castigo a su perversidad*.

Bueno, y a qué treu nas tot aixó? me preguntará qualsevol que no tingui malicia. Oh company! li diré aleshores; a n'aquest mon hi fa molt la picardia. El cas del meu company ha servit de preàmbul a la meua plática... (are diria una llatínada, pero no'm recorda) sobre'ls revolucionaris d'are, els que promouhen *huelgas* y escorren el bulto... els que... els que... ¡per un moment *señores!*... sento unes revolucions en la meua persona... no'n puch parlar d'aquestes coses y *menos* després de menjar bacallá ab sanfayna...

... Dispensin, ja torno desseguida.

REDENA

Encoratjament

D'ensá que m'he enterat de lo que volen els catalans, de lo á que aspira la Catalunya, he sentit una gran simpatia per aquest poble

onrat que generalment el confonen ab la totalitat del Estat á que oficialment pertany, y que per poch que s'observi se remarquen fàcilment les condicions que'l fan ben diferent.

Ben enterat de les idees que la Catalunya sustenta, ben imbuït dels fonaments indestructibles en que apoya's sos ideals, m'he sentit interessat en aquest moviment perque ell es llevor de progrés social que granará sens dubte a la terra Catalana.

Jo sento grat de poguer demostrar mes simpaties per un dels vostres companys que sofreix persecució, y comparteixo ab ell sentiments de deslliuransa que á tots vos animen.

La commemoració del 14 de Juliol, de la Festa Nacional de la Fransa, es una prova de que el periódich LA TRALLA que representa l'aspiració radical dels catalans, ambiciona per Catalunya una transformació que la rellevi de càrregues injustes pera poguer volar ab les ales de la vera llibertat.

La revolució per les armes fou a Fransa un medi pera sortir d'una situació d'esclavitud indigna y entrar en una era de llibertat y de progrés. D'ensá d'aquell moment inoblidable que la Bastilla vingué a mans del poble revolt, la Fransa ha vingut assenyalant als pobles civilisats la via de la emancipació, y es per aixó que 'ls catalanistes al commemorar aquest fet gloriós, donen prova ferma de que son amichs de la revolució progressiva; y donat el caràcter retrógad y estacionat del Estat que'l lliga, el sol fet de la publicació d'aquest número extraordinari que LA TRALLA, el valent y democrata periódich catalanista, ha confeccionat, es una mena de revolució moral que enclou moltes esperances y fa créure en un èxit falaguer.

El moviment catalanista no era conegut a Fransa. Alguna noticia enviada als diaris per les agencies oficials, nos parlava de que aquest moviment existia, quan els aconeteixements y les revoltes populars ne feyen assumptó d'actualitat. Però ningú ens deya qui eren ni que volien els catalanistes, ningú feya atenció al seu moviment, perque á voltes véyem aquest nom barrejat en les informacions de revoltes estudiantils, d'altres en les provatures guerres carlistes, y finalment en les terribles accions anarquistes.

La persecució que heu sofert a Catalunya ha sigut un gran bé pera la vostra causa y per la llibertat. Aquesta persecució ha promogut el desterro de companys vostres, y a nosaltres nos ha donat ocasió de sentir per boca d'un d'ells, els detalls interessants de vostres propòsits, de vostres queixes, de vostres desitjos y de vostres esperances, y davant del caràcter resolt y entusiasta que endevinem en els esperits catalans, davant de la fé que senti en la vostra victòria, nosaltres els que estimém la llibertat y la desitjem pera tots els pobles honrats, nos sentim interessats y identificats en vostra acció y ansiem com vosaltres mateixos el triomf de les vostres idees.

Me plau, donchs, de felicitar a LA TRALLA pel seu número extraordinari, pel seu entusiasme y valentia, pel seu esperit democrata y per la seva feyna beneficosa a la causa de la llibertat.

Ab goig vinch de fer aquestes quantes ratlles pera donar prova de mon afecte a la terra catalana qu'es ben digna d'ocupar un altre lloch en el concert dels pobles civilisats.

EUGENI DE HAUSSY

Secretari a la Cambra de Diputats

París, Juliol de 1906.

La vera revolució

A ne'l sí de la Fransa no s'hi troba pas l'ideal transformador y humá que mou als que's frissen per la llibertat positiva, per la llibertat veritable que es deu de benestar individual y social y es consagració de la germanor humana. A l'esperit francès hi son, certament, afanys intensos de tota mena de deslliuranses; afanys, pero, moguts més per el revolucionarisme sistemàtic y exhibicionista que per sentiments de debó humans. Per aixó 'ls formalismes y les lubricacions polítiques els agabellen aqueixos afanys, donchs que essent feble l'altruisme de l'esperit francès, malgrat que se alabi de filantròpich, tot se'n va pel cantó de les tras mudanses estatistes y de les reformes legalistes, en contes d'empèndreselles pels viarans de la normalisació social y de la lliberació del individu perfectiionant-li la personalitat y determinantli la vida plena del seu ésser.

A la Fransa, a París, del que s'ha dit que es el cervell del món y del que jamay s'ha pogut dir que es el cor de la humanitat, s'hi manifesta un pensar potent, complexe, reformador, tocat, pero, d'atavisme, car malgrat les noves fórmules y les noves orientacions que ixen sempre del pensament francès, la sistematisació implícita perdura, la intranzigencia no mimba, el sectarisme segueix essent la característica dels esperits

y el doctrinarisme estatista y l'autoritarisme oficial romanen sempre intangibles per damunt de totes les tras mudanses polítiques y socials. El pensament francès innovador, brillant, trassudament assimilador, no ha evolucionat en la seva essencia, y segueix essent com sempre autoritari y cessarista. Emprén les accions més violentes pera imposarse, remou la Europa y el mon, determina grans mudanses polítiques, escriu a ne'ls códichs lleys inspirades en principis revolucionaris, excita 'ls baixos sentiments de les multituds, proclama intangible la llibertat de l'individu, s'alaba d'ésser l'implantador de la democracia y pretén que va de dret a l'assoliment pera 'ls homes de la llur felicitat. Malgrat tantes afirmacions y tants propòsits liberadors y tantes tras mudanses socials, a la Fransa y als pobles que han sigut influentsats per el pensament francès, les oligarquies hi subsisteixen, la vera llibertat individual hi manca, la gentada de dret y de fet hi segueix incapacitada pera la funció política, el poble per res intervé en la direcció de la societat, les llibertats collectives y'l drets dels pobles esperen el llur regoneixement, la plutocracia explotadora es el puntal de l'Estat y'l dolor y la necessitat, com sempre, aclaparen als homes que per serho tenen drets naturals que no son efectius perque'ls detenten els mateixos que ab tota la maldat els hi prediquen la revolució, els hi prometen redempció y'l enganyen promulgant lleys efectistes, lleys afalagadores, pero que a la realitat ni transformen la societat, ni redimeixen a l'home.

La revolució, tal com se la enten, es sempre revolució política. La revolució francesa s'ha imprés aquest caràcter, car el gran trasbalsament del 93 no fou altre que una revolució política, una revolució formulista, una revolució legalista y no una revolució social ab objectiu humá. A Fransa ab totes les llibertats revolucionaries a la constitució, gallejant de democracia y parlant a tothora de tras mudanses socials, l'estat d'omnipotent, la autocracia s'hi ha multiplicat, les grandeses externes del poder son megalomàniques, els expandiments colonials feréstegament crudels y tirànichs, el poble resta humiliat no haventhi senyal de que puga atányer la sobirania que li pertany. el dolor humá y'l malestar social son intensíssims, la oligarquia es cada cop més extensa, les gerarquies socials y la organissació política no's diferencien pas gayre de les que son propies dels imperis.

Es realment en el fons estacionari l'esperit francès. La nit de Sant Bartomeu y la revolució del 93 son determinades causes circumstancials apart, per la intranzigencia y'l sectarisme; l'esser primer la Fransa filla predilecta de la Iglesia y després la més grossa enemiga de Roma, evidència la sistematisació del pensament francès; les crudeltats colonials de tots els temps y'l mil quatrecentos morts de Courrières, mostren la indiferensa pel dolor humá y la exaltació desesperada del egoisme plutocràtic; les gerarquies republicanes y la disgregació social son prova del cessarisme francès; el procés contra En Dreyfus y les delacions masòniques, evidencien l'afany de tots, prescindint de tot, pera assolir la oligarquia.

Es cert, no's pot negar, que l'esperit revolucionari, aduch en la limitada acció que ha realisat, ha determinat deslliuranses admirables y ha anorreat privilegis antisocials; mes totes les lliberacions han sigut estatistes y en profit dels oligarques, car el poble, el ver sobirà, segueix lliure, molt lliure a les lleys, sobirà, molt sobirà a la constitució, a la realitat, pero a ne'l fet social, el poble ni es lliure, ni es sobirà: segueix essent un dels antics imperis autocràtics, la propietat viventa que ajuntada al terror, formen l'inestroncable deu de les riqueses de les que'n son amos y senyors els oligarques predicadors de totes les rebelions.

Es ben diferent de tot aixó la vera revolució. No es pas l'acció violenta del poble exaltat conduit pels mals pastors, la que verament cambia la organissació social y empeny, sense treva, als pobles en la llur evolució de perfeccionament; no es, ni pot esser pas, un pensament mancat de sentiments, el veritable propulsor de les tras mudanses socials benefactores. La vera revolució es la que's realisa a ne'l poble instruintlo, educantlo y perfeccionantlo; es la qu'es determinada per un pensar colectiu enmotllat en les normalitats del sentir humá; es la que enfortint al poble'l fa sobirà; es la que realisant vers actes de vida, genera organismes socials als que hi es impossible la política oligàrquica; es la revolució social que esdevé del millorament dels homes, y no la revolució política que es lluyta d'oligarquies; es la que deslliura als pobles, desenrotllant la llur individualitat; es la que va directament a la lliberació de la

Paris le 28 juin 1906

Monsieur le Directeur
de "Le Travail"

J'applaudis à tout cœur
à l'humaine et féconde initiative
de votre vaillant journal. Faire
connaître la Révolution Française,
vulgariser ses idées, ses tendances,
ses progrès sociaux, est une
œuvre essentielle d'avenir. Toute
sympathie de Français.

Le numéro du 14 juillet

anniversaire glorieux de la prise
de la Bastille ne pourra que
contribuer grandement à la
diffusion des principes qui sont
la raison d'être du journal.
Le peuple catalan, y puisera
d'utiles enseignements; ou au
moins que l'école son monopole
politique et social sera
l'impulsion bienfaisante des
esprits libres.

Avec, comme le dit le
Lauréat de ma considération
très distinguée

Veuillez le Compté

E. Bussiére

De revolució

La paraula revolució es d'aquelles paraules que si no existís fora precis inventarla. Ella representa tot un món d'idees y de coses tan dúctils y acomodables, que'l ciutadà sempre hi ovi una esperança consoladora, l'esperança ab l'adveniment d'un demà de justícia. Tot-hom hi endavina en ella la promesa d'un tarrabastall que facilitant la remoció dels obstacles y de les institucions que barren el pas a les idees noves, permeti una millor concreció del pensament, en formes si bé encare no definitives, que al menys encarnin aspiracions vives y representin una major harmonia entre els múltiples elements socials, determinantse aixís, com d'una manera mecànica, la estabilitat natural del conjunt, mercès al trasbalsament dels seus components, els quals un cop fora de l'acció de les forces que'ls han somogut, fatalment tenen de buscar llur equilibri, en la millor y més adequada adaptació de cada un d'ells, als demés components, a les circumstàncies de lloch y temps, y sobretot el medi que'ls envolta.

La revolució jamay pot ésser factor de retrocés, sino que sempre, absolutament sempre pesi als seus immediats impulsors, y malgrat els fins que ab ella aquets persegueixin, representa un motiu d'avens. Res vol dir que de moment se produeixin lamentables subversions dels més elementals principis socials y étichs, que s'enlayrin fins a la categoria de axiomes errors y aberracions insostenibles, donchs ni uns ni altres representen més que un moment del fenomen, un paro en la marxa del moviment, el quin indefectiblement haurà de reprendre'l seu camí, perquè quan se somouen de soca y arrel institucions seculars, rebent el formidable impuls que suposa llur trontollament, no es possible que trobin nova estabilitat, sino acomodantse en un tot a les causes que han determinat l'acció, y assentant lo macís de llur ésser en la terra ferma de les aspiracions populars.

La mateixa revolució, que tan esbojarradament se produí, que va semblar coronar la seva tasca ab l'enlayrament del despota més abominable que hagi vist la humanitat, que va portar com a següent sinistre milions de víctimes immolades estúpidament en les guerres napoleòniques, l'obra més antisocial de la Era moderna; no pot negarse que representa una fita memorable, no en la historia de la Fransa, ni en la d'Europa, sino en els anals mundials. La humanitat tota va rebre y está rebent encare la seva benèfica influència. La erecció del jacobinisme en norma directriu, la consagració d'un sabre en les altures del poder, les gestes napoleòniques, molts actes y fets coetanis y gayrebé tots els immediats, no son res més que colossals desviacions d'aquella

No 'ns podem estar de desitjar sa emancipació política y social sota la impulsio benèfica dels esperits lliures.

Reben, senyor Director, la seguretat de ma distingida consideració.

E. BUSSIÈRE
Diputat de la Correze

cials, es una obra que té assegurades per endavant totes les simpaties dels francesos.

El número del 14 Juliol, aniversari gloriós de la presa de la Bastilla, no farà més que contribuir en gran a la difusió dels principis que son la rahó d' ésser del periódich.

El poble català ne treurà útils ensenyances.

cient que elimina les institucions que son un obstacle pera'l seu desenrotlle progressiu y sab substituhirla per aquelles que l'ideal, contrastat ab la vida, senyala com a més adequades pera assegurar-lo y fomentar-lo.

Y sembla que aqueixa obra no s'hagi de realisar may. Espanya, que va passar de l'epoca de la fé a la del sentiment junt ab molts altres pobles, queda endarrerida quan aquéstos entren en l'epoca de la rahó. Es per aixó que encare no ha rectificat el vell concepte de la Revolució. Es per aixó que encare pregunta als polítics si son revolucionaris, com si aixó significás alguna cosa, com si les revolucions no s'anessin fent sense que ningú les fassi, com si no fos suficient pera que un poble s'imposi'l sentir intensament aspiracions justes, y com si, lluytant per causes justes, no estés tot poble disposat a donar la seva sang, ja que a tant l'obligués la tiranía.

JOAQUIM SALVATELLA

Amichs!

L'esperit de la revolta sia ab nosaltres. Pensém sempre, en tot moment, que l'esperit de la revolta es lo qui ha salvat als pobles.

Hi han revoltes morals y revoltes materials. La primera gayrebé sempre precedeix a l'altra y es de fretura que aixís sia, car sens la revolta moral, que ha brotat de nostra faysó d'ésser, fora inconsistent la obra de la revolta material, a la qual mancaria son puntal més ferm.

Cal remembrar que avuy, en els pobles titllats com a models de civilització, totes les coses se fan per evolució. La evolució no es pas res més que la revolta pacífica, una revolta suau y ordenada que aplanen ls obstacles que s'oposen als nostres desitjos de sant lliberament. Mes hi han altres pobles en que es imprescindible la revolta material, car la forsa de la revolta per ells resta incompresa a través dels segles que passen.

Preparem-nos, donchs, y volguém roman-dre fidels als nostres principis. Combatim xardorosament, constants y infadigables, pera assolir els ideals que 'ns plasclien, ab serena activitat. Fem, per bell comensament, excelent feyna de cultura, eduquém a la juvenesa que puja ab l'amor a lo que anhelém triomfi, enrobustimlos sa consciencia, destruim els vells prejudicis y apartemlos de la memoria insans rutinaries. Dins d'aixó que'n diuen legalitat existent, ab heroisme inquebrantable, fem valdre les nostres estimades concepcions originals. Substituim, en lo possible, l'acció del Estat

per les iniciatives individuals, contrapontant y fent que'ls nostres fruyts sien millors que'ls d'aquell. Lluytém, si se'm permet la frase, pera que un estat ben definit s'aixequi enfront d'un altre estat, y allavors, quan aixó sia un fet, demaném que se li reconegui la beligerancia, sense oblidar que...

La revolta material segueix a la revolta moral, aixó es, que la revolta material es el darrer pas de la evolució.

ANFÓS SANS Y ROSSELL

CAMBRA dels Diputats

Paris 28 Juny 1906

Senyor Director de LA TRALLA
Aplaudeixo de tot cor la encertada y fecunda iniciativa del vostre valent periódich. Fer conèixer la Revolució Francesa, vulgarisar ses idees, ses tendencies y ls progressos so-

societat, a la efectivitat de la llibertat plena, al regoneixement definitiu del dret a la vida, a la implantació de la equitat y de la justícia socials, a la organització verament democrática de la colectivitat, a la afirmació solemnpial de la pau y l'amor entre'ls homes y entre'ls pobles, a la vera germanor universal.

Aquesta es la vera revolució creadora de pensament y de sentiments, d'homes y de pobles, de llibertat y de benestar, y no les revolucions polítiques que prescindien del millorament del individu y de la colectivitat. Are mateix a la Cambra francesa un gran home, En Clemenceau l'ha defensada la vera revolució y l'ha combatuda la revolució per la revolució, propia de l'esperit francès: ell, tocat de nacionalisme, no de nacionalisme polítich francès, ha fet la apologia de les idees noves que arreu preparen grans trasmutacions a ne'ls pobles civilisats.

Tots els homes de bona voluntat cal que cooperin al triomf de la vera revolució, que acabarà ab els antisocials vividors polítichs y redimirà als que per la llur ignoransa son els eternals paries de les oligarquies.

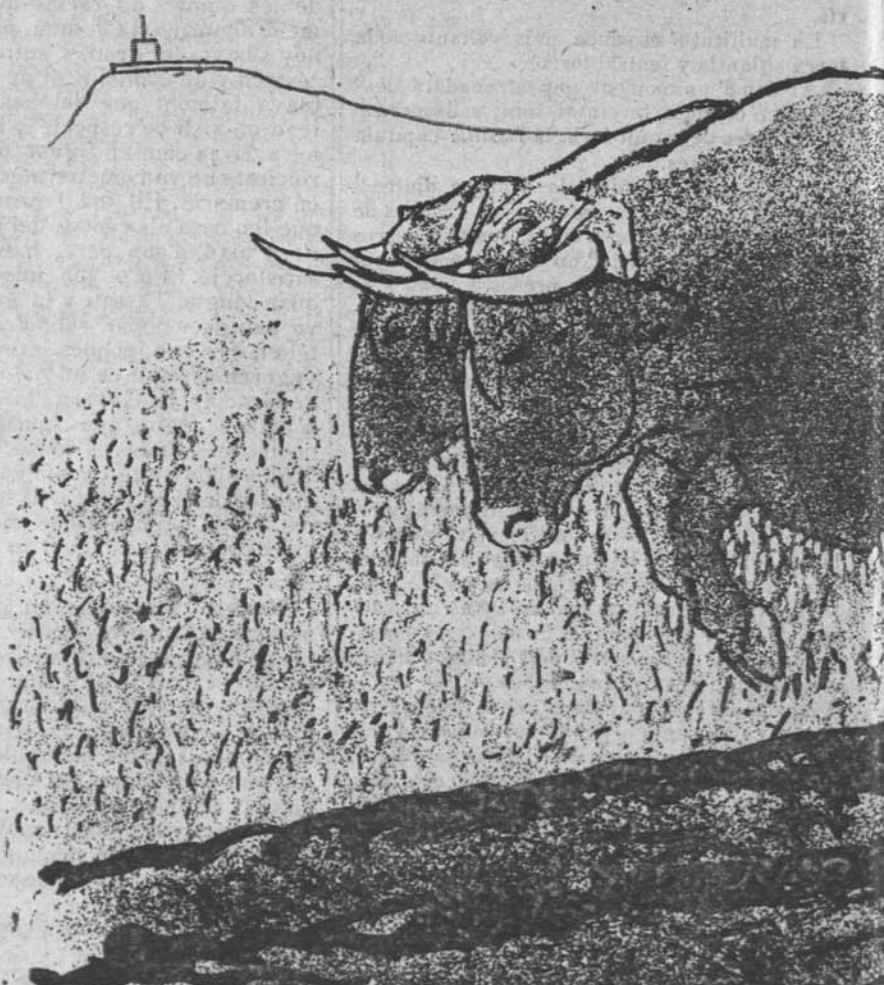
D. MARTÍ Y JULIÀ

A Espanya es obligatori dir si s'es ó no revolucionari.

Declaréu-vos, per exemple, enemichs de la Monarquia y potser ningú vos preguntará qué sera la vostra República, pero tothom voldrá saber si sou ó no partidaris d'instaurarla per medi de la Revolució.

Els pobles aixís no'n fan de revolucions. Espanya's pensa que'n va fer una: la del any 68. Sempre m'ha semblat que en aixó, com en moltes altres coses, está equivocada. Jo me imagino la Revolució de Setembre organizada y realizada per homes que varen pensar menys en establir y consolidar l'imperi de la llibertat que en satisfer llurs ambicions. May m'ha donat la impressió de l'obra d'un poble que lluyta per la llibertat y la justícia. No hi mancaren apóstols d'aquets grans ideals. Mes no lograren pera'ls mateixos la adhesió conscient del poble. Vegis sino'l resultat d'aqueixa revolució. Va comensar enderrocant una monarquia y va haver d'acabar en un'altra monarquia, fins tenint necessitat d'anar a captar un rey a pobles extrany. Y avuy, els qui varen fer-la, son els qui mantenen el poder de la mateixa dinastia que ella va expulsar d'Espanya.

No. Aquí, tot lo més, hi han hagut esclats del sentiment popular, sense virtualitat pera fonamentar institucions polítiques y socials que garanteixin la llibertat individual y colectiva. No s'ha fet l'obra de la societat cons-

Llaurant, la terra s'adoba,
les aspereses s'aplanen,
pera fer florir els camps
fins al cim de les montanyes.

acció transcendental y gegantina. La posteritat que tan bé ha pogut esguardar la magnitud de la obra revolucionaria, al deplorar els dolorosos sacrificis que l'acompanyaven, jamay deurà tenirlos per estèrils, sino que escampant els fruyts assahonats que han produït, haurà de regonéixer que foren llevor feconda de futures renovacions, y de veure en els dolls de sang (massa copiosament vessada) el digne acompanyament d'un gran deslliurament social, y en les flames rogenques dels incendis les antorxes triomfals que illuminaren el naixement de la moderna democràcia.

Un contrast cal remarcar en la revolució francesa. Sobre'l seu front, á tall de corona diamantina, hi posà 'ls drets del home, y la seva primera conseqüència es la negació arbitraria dels drets dels homes, dels homes no francesos, atacant violentment els drets dels nacionals d'altres països, despossehintlos per la força de llur llibertat colectiva. La gestació revolucionaria obra fou dels girondins, y aquets sigueren les primeres víctimes. Nasqué la revolució ab esperit completament particularista, y en la agonía anà á caure en l'imperialisme més desenfrenat. Pero no son encare aquets els contrastes que interessa posar de manifest, sino un altre de més trascendència per nosaltres, la antinomia, la oposició absoluta entre l'acció material y física, per aixís dirho, de la revolució y la seva acció ideal, la dels principis per ella proclamats.

Mentres la revolució esdevé obra de violència y usurpació al actuar la força de que disposa, al expandir els seus principis apareix com obra de lliberació. A Europa la revolució aixeca al poble francès y ab gest heróich pretén engrillonar el món, aixamplant dominacions y ajuntant Estats; á América hi porta principis de desintegració, afavorint la restauració de les nacionalitats primitives. Aquí intenta reduhir el món á un sol Estat, expansió del francès, allà deslliga Estats constituïts, impulsa la independència de les colònies angleses, iniciant la tasca grandiosa de la llibertat del continent americà.

Y per sobre d'aquets fets, com á hermosíssima corona de tots ells, s'hi ha de colocar perquè's destaquí bé'l predominí absolut dels principis sobre la força. La obra material de la revolució francesa fou efimera y borradissa, un castell de cartes que'l buf de la realitat esborrà més que depressa, les petjades del guerrer del segle passat ja fa temps que han desaparegut d'Europa. En cambi la seva obra ideològica ha quedat grabada ab caràcters indelebles al bell mitj del intel·lecte humà, y avuy, un cop depurada y espurgada dels grans errors que contenia, pot ben dirse que ha contribuït á marcar la orientació definitiva del pensament mundial.

ANTONI SANSALVADOR

CHAMBRE
DES DÉPUTÉS

Paris le 28 Juin 1906

Monsieur le Directeur
La Tralla

Je suis avocé le
plus inf. intérêt de la comp.
que mène le jour de demain.
"La Tralla" de
Barcelone.

Notre langue France
s'honore de complaire à
la votre me fait comarquer
et surse avec satisfaction.
La lutte que nous combatons

CAMBRA
dels Diputats

Paris 28 Juny 1906

Senyor Director de LA TRALLA

Jo segueixo ab el més viu interés la campanya que fa el periódich democràtic LA TRALLA.

Nostra llengua Rossellonesa, semblanta á la vostra, me fa comprendre y seguir ab satisfacció la lluyta que sosteniu per la reivindicació dels vostres drets.

L'aparició del número del 14 de Juliol proper será segurament acollida molt favorablement perquè ell s'extendrà sobre 'ls beneficis

pour la révolution
de nos Drets.

L'apparition du N°
du 14 Juillet prochain
sera sûrement très
favorablement accueillie
parce qu'il s'étendra sur
les bienfaits que la Révolution
Française apporte au
monde entier.

Recevez Monsieur
le Directeur l'assurance
de ma considération
Distinguée

J. Bourrat
Député des
Pyrénées Orientales

que la Revolució Francesa ha aportat al món enter.

Rebeu, senyor Director, la expressió de ma consideració distingida.

J. BOURRAT
Diputat dels Pirineus Orientals

L'home d'avuy y l'altre temps

Quan ab el pensament me transporto cap á la meytat del segle XVIII y veig aquets desgraciats habitants oprimits, á la vegada, per la monarquia en dissolució y per parlaments crudels, per un clergat sens entranyes y per una noblesa insaciabla, me pregunto ab suprema extranyesa, com pot ésser que tantes generacions, tants de milions

de criatures humanes, han pogut dócilment portar durant segles y segles, un pes tan feixuch, tan odiós y tan crudel.

Desde 'l bressol fins á la tomba l'home del poble era junyit á una servitut eterna.

Desgraciad d'ell si se 'l suposava vivint ab una certa comoditat y benestar: era tot seguit reduhit á amagar el pa ab el qual nodria als seus fills. Pera ell se violará la llar de casa; se registrarán fins els més amagats recons de les seves habitacions, y fins arribarán á posar ses mans en el llit conjugal pera veure si hi amaga quiscun queviure ó objecte sobre'l qual hi pesés l'impost.

Desheretat de tota mena de drets, viu com un paria, com una bestia de carga, sobre d'aquesta terra fecondada y enriquida ab la seva suhor. Res de justícia pel pobre! Arbitrarietats per tot y la justícia en lloch. Un resta dolorosament estupefacte, ho repeteixo, pensant ab la docilitat que 'l poble suportava el jou del esclavatge. Aixís ells devenien els propis instruments de llur servitut. ¿Quin poble no podria, si ell volgués, arrasar ab ses poderoses mans el despotisme y 'ls déspotas? Pero lo que fa la força de la tirania son les passions mesquines, de les quals ne som la joguina; y 'ns divideixen fentnos devenir febles.

En certs intervals, per tant, generosos esforços han sigut temptats, per rompre les cadenes, que lligaven la humanitat en el nostre pais, desde la servitut dels Gaules y sobretot després la cayguda de la dominació romana. El treball d'emancipació se remonta als temps més primitius de la nostra historia. Tirania feudal y despotisme monárquich han trobat un camí de terribles adversaris, morts, fatalment, á la tasca: la llibertat no ha pas esperat aquesta época pera tenir els seus màrtres.

Més la Revolució, mare del món modern ha acomplit l'obra de deu sigles.

Segurament que pera construir l'edifici social y pera vencer la resistència desesperada dels seus enemics, s'ha tingut de vessar molta sang en la lluyta geganta á la qual se trobá entrenada malgrat ella.

¿Qué es el mal passatger que ella ha causat, qué son els interessos particulars que ella ha trepitjat tot passant, al costat del bé que ha produhit y dels interessos generals que ella ha assegurat?

Vosaltres tots, els que pronuncieu ab un sentiment de respecte y de reconeixensa el seu nom prestigiós; vosaltres, sobretot, fills ingrats á voltes, que vos aprofiteu dels seus beneficis tot malehintla, tot calumniantla, no oblideu, no oblideu pas que la Revolució ha fet més pera 'l benestar del món que 'ls regims precedents durant catorze cents anys.

Ella ha fet l'home lliure; ella ha portat al nostre pais la justícia exilada, la llibertat proscripita; ella ab ses mans poderoses ha desarrelat l'arbitrarietat, el privilegi y 'l gran viure; ella ha fundat la igualtat, ha ensenyat el dogma de la fraternitat; ella ha, en fi, segons la expressió d'un pensador profund, recordat al home els títols oblidats dels seus destins immortals.

Totes les ventatjes de les quals ens gaudim avuy, nosaltres els desheretats d'altres temps, les devém á la Revolució: ella es qui 'ns les ha aportades totes entre els plechs de ses robes voleyadores á través de les etats. Ella llueix y lluhirá sempre per tot el món com un far immens y es vers ella que vos convido á girarhi 'ls ulls pera encaminarvos sempre cap un avenir d'ideal, de gloria y d'independència!

MME. DE HAUSSY

Paris Juliol 1906

¡Revolució!

¡Revolució! Mot sublim que serveix d'escambell á molts homes pera enlayrarse á setials que ambicionen.

Mot sublim ab que dispersen sangnantes revoltes realitzades per un grupo més ó menys nombrós pera assolir llurs particulars aspiracions.

Y aquest mot donat tant de moda entre molts de nostres polítics, cal que s'interpreti sa vera significació per cert molt distinta de la que volen donarhi certs revolucionaris.

No té res de vera revolució la acció que un grupo determinat realisa advers un règimen, car no es més que un complot pera enderrocarlo per possessionarse després de son lloch. No es més que una força imposada, mancada tal vegada de la Rahó. No es més que la prosecució per grupos dels crims que individualment executaven els reys de la edat primitiva.

Y tot aixó no té res de vera revolució. No es un grupo determinat qui la fa una revolució, sino tot un poble. Tot un poble ab tots els grupos sans que l'integren, que irat se redressa perquè no vol suportar més ultratjes, perquè vol ésser lliure y la llibertat li es negada.

Feren vera revolució els parisenchs l'any 1789, essent coronada lo 14 de Juliol ab la presa de la Bastilla, amenassa perpetua á la llibertat.

Y fou vera revolució perquè no fou un grupo determinat qui la feu, sino tots els parisenchs d'esperit lliure.

R. TARRÉS

Llaurador, bon llaurador
fés solcar la rella fonda
per' estimbar dalt á baix
el pedregam que 't fa nosa.

La nostra revolució

El progrés en els armaments dels exèrcits és un obstacle a les revolucions armades. El poble rus ha usat dels explosius per plantar cara a les tropes imperials, i ni 'ls terribles efectes de la dinamita, ni 'l formidable nombre dels revolucionaris ha lograt enderrocar el trono del Emperador.

Y, ab tot, les revolucions s'imposen. Però no les revolucions a la manera antiga, sinó les nobles revolucions que son un progrés no sols en sos resultats sinó en sí mateixes.

Les revolucions armades son un principi antiprogressiu perquè donen la rahó al més fort y perque fan vessar sang.

Les revolucions per les idees, per la difusió son un progrés perquè ensenyen la Veritat que tart o d'hora triomfa pel seu pes incontestable. La Rahó es una arma invencible si es ben manejada. Nosaltres ne tenim exemples eloqüentíssims.

La festa del Homenatge de Solidaritat Catalana es una revolució triomfanta.

Aquesta mateixa solidaritat nos portarà a nous triomfs, fins al definitiu, y mentres perduri aquesta constant moderna revolució, els homes, els revolucionaris, en lloch d'embrutir-se en la vida de soldat improvisat, educaran son esperit cap a la perfecció y s'acostaran més a ella perquè usaran en defensa de sos drets, de les armes que la Naturalesa els hi proporciona; la intel·ligència, la rahó. Els fusells, els sabres, les pistoles, els canons, son les ungles artificials dels tigres homes, més innobles que 'ls tigres besties perquè aquests al servir-se de les seves urpes, no fan més que cumplir ab les lleys naturals, mentres que 'ls homes cometen un crim contra natura puig ab rahó o sense, atenten contra la vida de sers ab perfecte dret de viure.

Ademés la lluita armada es vil perquè s'ha de valguer de traïdories disfressades d'estrategia, y es una proclamació del dret del més fort, teoria retrògrada que té sos fonaments en les èpoques incivilisades, y en la comedia del *Judici de Deu*.

La nostra revolució es noble y profitosa. És un triomf seguit puig que ses manifestacions son progressos continuats que *revolucionen* en els esperits dels homes y en el sí dels societats.

Un raig de llum en el cervell popular, causa a l'enemich més baixes que una canonada.

La força activa de tot un poble convenut d'una veritat, es més poderosa que un assalt a la bayoneta.

Som, donchs, revolucionaris moderns, que volém armar al poble català ab les armes noves dels grans ideals de llibertat y de justícia, perquè ab elles pugui conquerir sos drets. La pàgina d'un llibre l'armarà millor que un fusell de tir ràpid, la Instrucció en el camp de les lletres, el farà més fort que la instrucció militar en el camp de maniobres.

Aquestes son les revolucions d'ara, aquestes son les accions modernes pera arribar al regnat de la Justícia.

Catalunya hi es en constant revolució; y 'l progrés ha fet més via a la nostra terra que en les regions de més en avall. La lletra de les lleys que 'ns menen es coercitiva, es endarrerida, es antidemocràtica, però l'esperit català es lliure, es avensat y democràtic perquè les intel·ligències, els cors y les voluntats dels ciutadans de Catalunya s'han revoltat contra aquestes lleys atentatòries a la Llibertat, y ha tingut lloch la revolució, la protesta íntima en cada consciència, y aquesta revolució ens ha fet lliures.

Son els pobles y no els governs els que fan més o menys avensades les col·lectivitats constituïdes en estats. La voluntat popular podrà trobar de moment obstacles en sos desitjos, però si la revolució es constant, triomfarà.

Els pobles que no revolucionen, que no fan la revolució com nosaltres, van sempre a remolch dels governs y per lo tant devenen esclaus. Els pobles, com el nostre que la fan aquesta revolució moderna, may hi van a remolch dels governs, avans pel contrari, li passen al davant y arriben a remolcarlo, y si es tan forta la empena popular, si les voluntats son ben unides, si la Solidaritat existeix, els governs representants de lo vell y caduch no poden resistir la velocitat del remolcador y tomben y s'enrunen.

Siguem, donchs, revolucionaris moderns. No les deixem may les armes de la rahó, que elles son les més fortes y positives.

Sí cada ciutadà de Catalunya un baluart que enclouï les conviccions del nostre dret a la vida y a la llibertat, y aixís l'exèrcit català devindrà tant fort que serà invencible.

JOSEPH M.ª FOLCH Y TORRES

VAGUETATS

Revolució que s'imposa

Si vosaltres jòh llegidors estimats! qui passeu vostra mirada sedenta d'ideal per aquestes mes pobres ratlles; avuy ho feu una volta compenetrats de les sanes doctrines qu'han escampat ensà y enllà d'aquestes columnes atapahides, els meus bons companys, si ho feu impregnats de l'ideal renovador que batega en tots els cors que giren entorn de la Revolució d'idees qu'ha d'enmenarnos vers la lliberació suprema: llegiu pacientment, seguiu avant confiats y ab benevolensa, que en les meves *sentències y judicis* no hi veureu pas un clixé reproductiu de lo que ja haurà merescut la vostra aprovació serena.

La Revolució que s'imposa, no es pas la revolució d'idees, aquesta no s'imposa perquè s'mou en el cor de Catalunya, empena per una aspiració radiant de llibertat, y triomfarà a la fi derrocant d'una volta totes les xacres y les podridures que la priven de manifestarse ab tota la seva força y potencia llibertadora; y car tots els esperits serens es revolten quietament contra les velles concupiscents envejades qu'els esclavitzan; es patent la revolució.

Una altra revolució s'imposa: contra la feblesa y l'hipocresia; la una y l'altra son enemichs de la nostra causa.

Vosaltres, jòh benemèrits ciutadans! qui sabeu que som tants y tants els qu'ens dihem catalanistes, que la vostra consciència ample os impulsarà a protegir desinteressadament a vostres companys d'ideal jahont enmenariu vostres passes, quan les necessitats domèstiques us demanessin les *prosaiques* habilitades ab que habitualment ens disfrazem? Segurament a casa del ciutadà sincer qui sabesseu catalanista. Es de rahó.

Mes no ho entenem pas aixís tota aquesta majoria de petits industrials, petits o grans que militen particularment en les nostres rengleres; la política en una banda y 'l negoci... es el negoci. No pòden sortir al carrer que tots no us troben rodejats per totes bandes de rêtols en *hidalgo*; quan un, per etzar o mellor dit, per raresa, el veyeu en català, se us aixamplen els pulmons y atrets per una força irresistible, entreu a provehir-vos de lo que potser ni heu de menester.

Y es ben neulida la rahó ab que s'amparen aquets companys; es feble com llur esperit. Els espanta tant pensar qu'avuy per demà qu'intentessen ferho, comensarien a desfilir els contats *castizos*, que s'proveheixen en llurs botigues!

Com si hagués tingut de plegar cap dels quatre o cinch establiments qu'orgullosament ostenten el nom en català! Com si 'l dia que tots, absolutament tots els industrials catalanistes intentessen ferho, restessen dugues o tres tendes ab cara y ulls que no seguissin llur exemple, y 'ls infelissos *infanzones de prò*, que no volguessen sortir-se dels seus tretze per egohisme o patrioteria, arreplegarien tot aquest estol de desgats *melodicosos* que quan paguen ja fan prou si ho paguen tot, que la major part de les voltes s'abstenen de ferho... *per pun-donor...* y per fam.

Aquesta es la revolució que s'imposa catalans, si 'ls industrials no gosen *revoltarse* trevallém nosaltres pera lograrho, y al primer que s'atreveixi a comensar, y 'ls que ja han comensat, desinteressadament, protegimlos que aquesta serà la nostra revolució quieta, suau... y de segurs resultats.

No 'ls hi sembla, senyors botiguers refractaris?

PETADOR

El 17 de Juliol

Son dugues les efemèrides que en aquesta fetxa debèm commemorar els enemichs del despotisme y aymants de la trilogia republicana, que voldriem veure imperar en tot lo mon perquè tothom gaudís la justícia demunt la terra. La presa de la Bastilla en l'any 1789 y la festa de la Federació celebrada'l mateix dia de l'any 1790 en el Camp de Mars en recordansa del alsament popular del any anterior, fóren els dos fets precursors d'aquell formidable sacudiment dels francesos, sacudiment espantós però no illògic, perquè en l'ordre social de la mateixa manera que en l'ordre físich quan l'atmosfera està excessivament carregada, se desencadena tremenda la necessaria tempestat pera purificarla.

La Bastilla, aquella fortalesa que tenia 'l doble caràcter de ciutadela y presó d'estat, ahont havien sigut empresonats molts éls bres personatjes, y no pòchs d'ells hi havien mort misteriosament, havia sigut assaltada y presa diferents vegades avans de 1789; entre altres, en 1418 pel poble, y en 1649 pels frondistes; empró'l 17 de Juliol de 1789,

no sols sigué presa, sino que fou arrasada y fins foren arrancats els seus fonaments.

Lluís XVI, no fentse prou càrrech de l'importancia que tenia aquell succés, esclamá:

—Aixó es un motil!

—Un motil? respongué un dels cortesans—digueu més bé una Revolució. En efecte: era una revolució y revolució republicana; de tal manera, que dels forrellats de la fortalesa se'n forjà una espasa per Lafayette, qu'elegit diputat dels Estats Generals, fou qui proposà com preliminar de la Constitució, la *declaració dels drets del home*; y la clau de la porta principal s'envià a Washington, fundador de la República dels Estats Units d'América. ¿Se vol una prova més manifesta del esperit d'aquella revolució?

La revolució del 1789, diu un célebre autor francès, ha sigut el succés més gran dels temps moderns. Els filosofes ab sos escrits, els parlaments ab les seves resistències, la cort ab ses bojes prodigialitats, el clero ab l'excés de les seves riqueses, el poble ab la seva miseria, l'hisenda ab les seves bancarrotes, la legislació ab els seus abusos, la civilització ab els seus progressos, l'Inglaterra y 'ls Estats Units ab el seu exemple, tot anunciava una catàstrofe.

Y la catàstrofe s'inicià ab la presa y demolició del baluart de la tirania.

Quan un any després, el 17 de Juliol de 1790 se celebrava l'aniversari d'aquest fet ab la festa anomenada *Festa de la Federació*, en la que hi concorregueren els 83 departaments de Fransa, el rey no preguntà si alló era un motil, sinó que teninhi en ella un sitial destinat, s'excusà d'anarhi ab el pretext de que pluvia; ell, que en les seves cassetes rebia la pluja y les intemperies hores y més hores.

Es que Lluís XVI, que en distintes ocasions havia donat proves de tenir valor personal, al veure'l general entusiasme ab que s'festejava l'enderrocament de la Bastilla, devia pressentir que s'acostava 'l compliment d'aquella profecia ab que Mirabeau terminava un dels seus discursos en l'assamblea del 89:

“Els privilegis acabarán, empró 'l poble es etern...”

CONRAT ROURE

El fi justifica els medis

Es una equivocació suposar que 'l problema nacionalista es senzillament un problema passatjer nascut d'una inconstancia de segon ordre, d'aquestes que continuadament determinen les particulars evolucions polítiques d'un Estat. El Nacionalisme que dintre de Catalunya es la manifestació d'un moviment social de gran importancia, en el món es una nova modalitat de la transmutació eterna de les seves fases.

D'aquí que'l Nacionalisme sigui quelcòm diferent d'un partit polítich, o més encare, d'una tendència política qualsevol.

El Nacionalisme es un fill directe del Lliure Exàmen, es un producte immediat del instint analítich que impulsa les accions humanes.

Al través dels segles y en el fons de totes les convulsions sols aquest desitj s'hi descobreix com a causa determinadora de les mateixes.

Per l'esbrinació del fatal origen nasqueren entre els homes primitius les lluytes de tribu engendrades per la superstició religiós. Pel coneixement del fals poder dels emperadors, el cristianisme anulà la tirania de Roma y la substituí per les petites monarquies més predisposades ja a la llibertat y a la democràcia. El feudalisme en la edat mitja esclavissà el d'aquestes per haver descobert el valor de l'aristocràcia. En l'edat moderna la Revolució Francesa proclamà els drets dels ciutadans enlayrant el reconeixement de la classe mitja o menestral. Y en els nostres dies s'exteriorisen ja les primeres lluyssors de les vindicacions modernes en quines tots els esclavitzats per les actuals tiranies donarán el cop suprém a la llur base y aixecarán sobre ses runes el palau del llur triomf.

Y en aquesta darrera evolució hi van juntades totes les resultancies que l'estudi de la ciencia ha donat fins avuy. Hi van els descobriments realitzats sobre els problemes de la religió; hi van els descobriments sobre el dret y la llibertat; hi van els descobriments sobre la base econòmic social de la humanitat; y hi van també els descobriments sobre les forces anímiques de la naturalesa que demostren l'existència inquestionable de les patries y ab elles l'equilibri internacional de conformitat ab les regles de la moderna filosofia.

Tal es la nova evolució.

Aixó posa de relleu la importancia excepcional del nostre moviment y li dona un caràcter per cert ben determinat y especial. Se tracta are d'empendre una d'aquestes fases per les que passa la humanitat consecutivament. Totes les nacionalitats del món se disposen pera la gran jornada. Per aixó el medi de conseguir aquesta victoria ha de ser també degudament relacionat ab el seu fi.

No es a Catalunya sol ahont s'agita aquest sentiment, es a tot Europa, es a tot el món, es la humanitat sencera que al descobrir la seva força individual vol la afirmació absoluta de la seva justa organització col·lectiva.

Però aquesta actual evolució té una distintiva de totes les altres. Té la distintiva del particularisme. Tots els grups naturals que prenen part en la gran revolta, estan units per un fi comú però estan diferenciats per molts medis particulars. Els graus de civilització y el caràcter especial de cada una son imparalels. Per conseqüència els elements de lluita son també variats. Y d'aquí la conveniencia, la necessitat imprescindible de que la lluita nostra per respondre a fins profitosos sigui diferenta de les que s'han fet fins are. Que sigui disgregada y que cada grup la realisi d'acord ab els seus especials elements. Y pera que sigui aixís sols la voluntat y el seny dels pobles es el que s'heu posar a contribució de les aspiracions presents, no aquells altres medis que essent l'instrument de l'uniformisme y la igualació arbitraria constitueixen la més ferma negativa del fi que nos proposem.

La visió que's destaca del quadro general del mon, al observarhi la sava interna dels actuals irreconeuguts, demostra que aixís se preparen les vinents lluytes y aixís s'afirma el futur triomf.

PERE B. TARRAGÓ

Les Bastilles

No remembrém una data: perdurém y enaltim un símbol. La cayguda de la Bastilla es el símbol de deslliuransa de tots els pobles oprimits.

De Bastilles n'està poblada la terra y la cayguda de cada una d'elles serà sempre una fita en la historia de la emancipació dels homes y una primera aubada de llibertat d'una col·lectivitat esclava.

Arreu les Bastilles son parelles; tant sols els noms varien. Arreu son lo mateix: ues muralles molt altes y molt groixudes, tant més altes y groixudes com més tirania exerceix el despota que s'hi nia.

Al ampar de fossos y bastions el tirà imposa sa omnipotencia, fereix, mata, martiritza; el capritxo es llei; la imposició, justícia, y la explotació, riquesa!

Les Bastilles son els castells aixecats pel poder personal, pel privilegi antihumà, enfront de les ciutats, gènesis de poder col·lectiu.

L'any 1793 caygué la primera, y cal que cayguin totes pera enderrocar les niuades de castellans que han regnat segles y segles repentinament la estulticia, fomentant la ignoransa, endogolant nacionalitats ab lleys d'excepció y règims de barbarie, y enfonzant en les negrors de la miseria y de la fam als pobles que 'ls enriqueixen, y fins flagellant els cervells pera matar en ells tot esperit de rebeldia.

Per aixó 'ls nacionalistes, ciutadans en camí de deslliuransa, devèm perdurarla la data de la cayguda de la Bastille, y eregila en el símbol que té que unir tots els homes aymants de la llibertat, al crit de:

¡Abaix les Bastilles!

CECI DE CASA

La revolució del intel·lectualisme

LA PARLA CATALANA

Sóm al 18... La moda, la eterna coqueta captivadora de dones, bones y dolentes sense excepció, atuhidora d'homes-femelles per llurs poch desenrotllats cervells, per llur ganduleria, per llur riquesa, o per alts càrrechs qu'ocupen en la alta societat; la veleidosa moda, fá parlar als richs, als aristòcrates, als desocupats, als mitj-acéfalos, en una parla que no es la dels llurs antecessors que 'ls han portat a la riquesa y a la aristocràcia.

Parlar castellà fá més fi entre les classes altes, altes per la moneda que 'ls serveix de pedestal.

La classe baixa, la classe mitja, les dels que pensen y trevallen, dels que produheixen, dels que donen vida, dels qu'assenyalen l'avens veritable, no segueixen la moda y, recordant ab santa veneració als avant-passats, segueixen parlant en la llengua mare.

A les Escoles dels pobles, a les Rectories, per tot allà hont, en els pobles, se dona instrucció als desheretats de la fortuna y de moda, s'hi parla en Català.

A les Escoles ahont hi acudeixen els *alts*, s'hi comensen a posar rétols en que s'prohibeix parlar en Català.

Y'ls de les classes baixes están contents de que 'ls llurs fills no perdin la amorosa parla de llurs mares y esposas.

Y'ls de les classes altes están satisfets que 'ls llurs descendents aprenguin un llenguatge *fi*, de tant *fi* llepissós, de tan llepissós difícil a llurs llengües que s'hi entrebanquen.

Les lleys escrites confirmen les ordres de les lleys verbals donades als professors de les Escoles *altes* y extenen la influensa en les Escoles baixes, en les dels pobles, en les Rectories.

Una d'elles, s'entreté a ordenar la ensenyansa de la Relligió del Estat, en la llengua del mateix Estat, la oficial.

Fins comensa a teme's que les lleys farán cambiar el llatí pel idioma oficial en les Iglésies.

La maynada, acostumada a sentir la *harmoniosa* parla entre 'ls seus y a sentir la *grossera* parla entre 'ls de baix, fa un garbuix que permet esperarans que, dins de pochys anys l'idioma castellà serà anorreat pera donar pas al idioma municipal.

Al ensemps, encare que no ab tanta forsa, els que parlaven en Català pur, comensen a agafar vicis de dicció ocasionats per la barreja informe dels que volen imposarse, y ens quedem ab un llenguatge que aviat podria ser dialecte.

La influensa es terrible. La costum fa perdre 'ls mots més hermosos. D' *avensar* s' en diu *adelantar*; a la salutació matinal ó de cap vespre, se la substituïx per un *buena* que no se sab á que's refereix. Fins la salutació de comiat, l' antich *Adeu* el que ensenya á creure en un sér superior, se substituïx per un *Adios* qu' en Català no vol dir res.

Els que manen no volen que 'ls catalans creguin en Déu; exigeixen que creguin en *Dios*... Un home sabi comensa a volguer fer conèixer el Teatre Català y no li es permés de presentar comedies en el sol *dialecte*. Pro ell, el gran Pitarra, trova'l medi d' introduhir en cada producció un que parli en castellà que sempre resulta ridícul, ó per *guerrero* ó per *empleyat*.

Y'l poble hi riu; més no segueix la sátira qu' ha comensat En Pitarra.

Són al 190... Un gran moviment social reivindicador, comensa a estendre's en tota la terra Catalana.

Apareixen centenars de periódichs que s'imposen la doble obligació d' educar socialment y políticament als homes.

S' instalen Escoles ahont s' ensenya á la maynada racionalment, en són mateix llenguatge.

La producció artística, la literaria s' fa major cada dia.

El poble llegeix més y més y trova goig en les veritats que tenia oblidades.

El despertar s' extén en les adormides rengleres. Se desvetllen ja, y comensen a empendre 'l camí de la lluyta per la Veritat.

Pensen y senten en Català, y cap resclosa es prou forta á deturar l' empena.

El poble veu als seus fills, als de la generació nova, ab goig de que, rebutjant la hipòcrita *moda*, comensen una era de Rahó.

Y'ls avis d' are s' avergonyeixen de no sapiguer escriure y llegir en Català y maleeixen l' haver educat als llurs fills en altre idioma.

Y'ls joves d' are, segueixen perfeccionant el treball y la parla perquè están convenses de que abdós elements tenen íntima relació y's son mutuament indispensables.

La Bastilla de nostre llenguatge está asseada.

¡Un cop més, y quedarà enderrocada!

EN VISCA

REVOLUCIÓ

Si prenem aquesta paraula per sa veritat acepció metafòrica, significa senzillament *cambi y renovació* del estat de la societat en sos diferents aspectes moral, intelectual ó polítich; de manera: qu' els cambis que s'efectuen en la manera de ser, no ja dels governs, sino de les ciències, de les arts, de les lleys, de les costums, en fi, de les coses, no es res més qu' una *revolució*.

Mes, políticament parlant, no es aquest el verdader sentit que s' dona á n'aquesta paraula. No ja sols pel poble, si que també per la majoria de polítichs y publicistes, al emplear-la ho fan veienthi un sinònim d' alteració d'ordre, un cambi polítich intentat ó obtingut per la violència, y aixó s'explica perfectament si's té en compte que aquestes revolucions (les polítiques) s' han caracterisat sempre per aquesta significació greu de perturbació.

Are bé; fullejant el passat, trovem registres, per tot arreu, tal multitud de revolucions,

que, per un moment arriba á dominar l' idea de que potser aquest medi es necessari, que aquest emplen de la forsa y de la violència, es ineludible pera conduhir, pera avensar la marxa vers el progrés. mes per altra part y fins reconeixent la compensació beneficiosa que s' ha obtingut de moltes *revolucions*, compara da ab llurs greus inconvenients, y deixant de banda certs cassos especials, no es menys veritat qu' esdevé el dubte si verament en la majoria d' elles, s' hauria assolit el mateix resultat, sense acudir á medis estrepitosos y violents, y aquest dubte va esdevenint ab més forsa estudiant les revolucions més properes á nostres temps. Deixant apart la religiosa y l' anglesa que per si soles bastarien pera donar forsa á n'aquest dubte, la mateixa revolució qu' enderrocá el trono de Sant Lluís, ens demostrava que s' hauria pogut obtenir el mateix resultat continuant una sòlida evolució, es á dir, completant una serena revolució pacífica.

Per aixó s' observa certa sana tendència á refusar aquests medis violents pera obtenir alguns cambis, els quals per altra part se presten á ser explotats per egoismes personals, y en aquest cas, el resultat se redueix no á haverse cambiat la manera de ser de les coses, sino solzament á una renovació de persones.

Nosaltres que tenim nostra doctrina inspirada en la més ampla llibertat individual en llur manera de sentir y pensar, debém á ultransa tancar aquesta font, engendradora d' odi y de destrucció; mes, desgraciadament en nostra terra hi ha encare molts enlluernats que no veuen cap més medi que aquestes revolucions pera millorar llur benestar, restant del dels altres, y per més pena aquesta tendència es avuy explotada per homes poch escrupulosos, que fent política purament personal, els mantenen aquest caliu, prometentlosi llur reivindicació pertorbadora á *fecha fija*, perquè aquests homes ni poden fer la revolució ni la volen fer, ja que saben perfectament, que el dia que per circumstancies especials els empenyessin á realisar-la, serien els primers de quedar soterrats per la mateixa terra qu' ells haurien fet aixecar.

A vosaltres, donchs, enganyats y desenganyats, vos guardém lloch en nostres files. Mes no espereu que os plogem senyalar cap data pera fer la *revolució*... ¡st ja la fem!... mes nostra revolució es d'amor, de treball, de cultura, en fi de progrés. Veniu tots ab nosaltres, que ja cullem els fruyts de la primera sembrada. Fugiu dels que vos ofereixen portarvos á la victoria fermentvos ab cadena d'esclau; sigueu lliures, y si tots units podem arribar, com arribarém, al fi de la jornada ab aquesta *revolució* tranquila y serena... ¿pera qué l'altra?

J. LÓPEZ-FRANCH

Son avensats els patriotes?

Quan parlém de Patria no parlém pas d' una cosa, parlém d' un sentiment. Pera definir aquest sentiment els sabis han discutit, els sociechs han disertat, els escriptors han publicat y tots han quedat en que no sabien ben bé que era *aixó*, aquest mot tan senzill, tan curt...

Y donchs aquest sentiment tan costós de definir el trobarém en una ànima senzilla, no farém com els sabis, com els sociechs y com els grans escriptors y sense tan parlar ni tan profundisar, afirmarém la seva existència; y un cop dit qu' existeix, puig que la afirmació es innegable, veurém de saber si es un sentiment que arrela en els esperits lliures ó be en els dels que estimen l' esclavatge; veurém si l' amor á la Patria es incompatible ab les idees y ab els desitjos de molta llibertat, de tota llibertat.

Havent afirmat que l' amor á la Patria es un sentiment, hem de reconèixer als homes el dret d' estimar á la Patria y sentat aixó hem de dir que tot sentiment d' amor es benefici y es perfecció puig l' amor seria, ha d' esser, la base de les societats lliures.

Jo entench per home avensat aquell qui repugna de tot esclavatge per amor á si mateix, puig l' amor á un mateix fa que neixi l' respecte als consemblants.

Aquesta senzilla doctrina enclou la felicitat de la humanitat tota.

Es, donchs, amor, un sentiment bó, que té estada en els esperits més perfectes y com l' amor es complexe en ses manifestacions, totes elles son bones ja que deriven d' un bon sentiment.

Hem sentit á dir que l' amor á la Patria es patrimoni dels endarrerits, y hem vist als que s' titulen avensats retraure *arguments* contraris á n'aquest sentiment quals argumentacions podem contestar sense esforços.

Diuen que com que la humanitat tota sofreix, tots hem d' esser germans y que pera esser germans cal enderrocar fronteres, (1)

(1) Nosaltres també ne volém enderrocar de fronteres, pero les artificials, les oficials, pera respectar les que la augusta Naturalesa ha assenyalat per medi de llengües, usos y costums propis de cada rassa.

com si pera estimarse fos menester fer casa comú ab el vehí; com si l' amor trobés obstacle en les lites obertes á tots els vents de progrés que ha plantat la mare naturalesa al crear els pobles!

Diuen que 'ls malhaurats no tenen temps d' estimar á la Patria y aixó se contesta dient que es una frase llampanta que arranca aplaudiments en els meetings y fa lluhir el conjunt d' un article de periódich.

Diuen que ab el nom de la Patria s' han comés crims monstraosos y en aixó tenen rahó; pero no la tenen en volguer suposar d' aixó un motiu pera negar un sentiment, puig que avans cal esbrinar les causes d' aquests crims. Si aixís ho fessin els que aixó diuen, veurien que es en nom de la Patria que s' han volgut aterrar pátries; y aquesta contradicció dona encare forsa á les nostres teories, puig que afirma la conveniència de respectar la llibertat dels pobles naturals que son veritablement les patries.

Y heus aquí la feyna nostra: Fer que cada poble ab personalitat sia lliure; que aquesta llibertat sia respectada per tots els demés pobles; educar en els homes el sentiment d' amor á la Patria; pera que joyosos y enorgullits de sos drets, estimin y respectin els dels altres pobles; que s' esborri y anuli tot poder, tot domini dels Estats poderosos pera donar forsa moral, llibertat d' acció als pobles constituïts per llei de naturalesa; abolir el dret incivilisat de conquestes, establir el regne del amor entre 'ls homes y 'ls pobles.

Y volém tot aixó, no perque sia en la lletra de cap programa, sino perque es una ensenyansa de la Naturalesa.

Oposarse á n'aixó, es restringir la seva obra, la més lliure, la única lliure. Estimém á la Patria perque estimar es honorable. Ofegar un sentiment es ferir l' ànima, ofegarlos tots es matarla. Y com que nosaltres volém Vida, es per aixó que volém sentiments.

Per sentiment es que la nostra ànima es sedenta de llibertat, es per sentiment que volém que 'ls homes fruïxin de tots sos drets, que sien lliures de ses accions y que no pesi sobre d' ells l' autoritaria tutela dels homes que s' amporen del regiment dels pobles contra la seva voluntat.

Es donchs d' avensat l' estimar á la Patria; es d' avensat defensar sa llibertat.

Nosaltres la defensém. D' altres neguen l' amor á la Patria ¿quins son els avensats?

PETRUS

Les vistes á Europa

Molt se retreu aixó de les vistes á Europa, pro no sé perque 'm sembla qu' es aquesta una d' aquelles dites, quina significació ó s' ha perdut al anarse repetint ó bé s' ha d' entendre lo que no diu. Dich aixó, perque ja de per natural ja soch tafañé, no'm calia sino sentir parlar tant de la "finestra que dona á l' Europa", perque procurés guaytar vers l' indret anomenat, y en bona fé, que sigui lo que hi tenim nosaltres, finestra aspillera ó forat, m' hi he passat forses estones esguardant aquesta Europa y el que hi he vist no m' ha entussiasmat may una gran cosa.

Unes vegades al guaytá lo de més aprop, hi he vist un estat que agafant lo jovent á grans remades y omplint los d'eynes de fer mal els enviava á una altra terra, diguemne Madagascar, ó altre nom, á assassinar, robar, cremar y demés manifestacions d' una civilitació!!! moderníssima.

Tot aixó en nom del *patriotisme* y *sagrats interessos* etc., etc. Mes enllá uns estats se repartien patries d' altres homes y els endogalaven y 'ls privaven de la manifestació més íntima y natural dels homes; la llengua que la natura 'ls ha donat.

Y he vist aquets estats, tirans de nacionalitats, viure en una perpetua angunia tement l' ambició del vehí y espant l' hora de satisfer la llur, esmersant en eynes y enginys de mort el metall y 'ls brassos que la terra espera pera donar al home els tresors del seu sí. Y he vist aquets estats quina civilitació tan se 'ns vanta, ab l' impossibilitat de apoderarse d' un tros de terra que 'ls fa goig á tots, aplegar-se y fer conferencies quin objecte tothom coneix bé prou. (Les colles de lladres may haurien trobat un nom tant ignocent com el de *conferencia* pera calificar els seus complots).

Igualment he vist que tots aquets estats civilisats han sigut apallissats de la manera més verganyosa pels *selvatges* d' altres terres (Abisinia, Transvaal, Ibereros, etc., etc.) y que si han vensut al cap de vall, ha sigut instantant suplicis y tortures que 'ls primitius admirarien. Y en tots aquets estats hi he vist unes juntes de saberuts (Parlaments) que s' passen el temps *fent lleys*, jamay *desfentne*, que jo en ma ignorancia crech fora lo veritable civilitat y progressiu. Y si en la nostra dispaesa forosa hi he vist la gran tara de la compra de la

carn de dona, al guaytar per la banda d'Europa, arreu l' hi vista semblant vergonya y aixó que 'l calendari marca l' sigle XX. Y lo que 'ls nostres fills potser no creuran quan ho llegeixin, he vist que aquets estats tenien lleys pera castigar la opinió, quan aquesta no es la dels tirans dels pobles. Y en aquets estats hi ha presiris, y códichs quin sol nom enrogeix la cara. També hi ha escoles en les que *pot* ensenyarse lo que al estat convé.

No es que no hagi vist en certs indrets com una lluisor d' auba, que ab gust he contemplat, pro es en certs llocs petits que no constituïxen l' Europa ni molt menys. Y ademés aquesta claror encoratjadora l' he vist ab un esclat qu' enlloch lo guanya, dintre la nostra Patria. Aixís que deixant la finestra y tornat á la tasca nostra, ben cregut de que cal que fém lo que dihém dintre nostre y á casa nostra, que si tots y cada hu fém aixó no tindrém que procurar per tindre finestres mes ó menys esbadallades, car no haventhi parets ó fronteres que 'l ferro ha de mantindre, será la terra en tota sa estesa poblada per homes que constituint les veritables nacionalitats ni voldrán ni serán dominats ni dominadors y podrán al esguardarse 'ls d' un lloch ab els d' altre somriures, fugida la desconfiansa y enveja de que disfruta avuy aquesta *civilisada Europa*.

JOSEP ARAT Y PLA

La revolució de les lletres á "allá dalt"

Allá dalt hi ha hagut un altre atentat que ha fet més víctimes que l' acció d' En Morral. El *morral* d' aquesta vegada també l' han trobat *nada menos* que á dins d' un sobre. Es un *ex-joven* que ab una vintena de versos més tòxichs que les Filosofies d' En Redena, ha sembrat la mortaldat entre la poca gent de bon gust qu' encare queda en aquelles terres.

Ha sigut conduït al Jurat, qui després de pèndrerli declaració l' ha posat en llibertat baix lliuransa de mil pessetes... que li han sigut entregades.

Heusaquí el dissenyo de la bomba:

EL CANTO A LA BANDERA

Salve, bandera de mi patria salve, y en alto siempre desafia al viento tal como en triunfo por la tierra toda te llevaron indómitos guerreros.

Tu eres, España, en las desdichas grande, y en ti palpita con latido eterno el aliento inmortal de los soldados que á tu sombra venturosa murieron.

Cubres el templo en que mi madre reza, las chozas de los miseros labriegos, las cunas donde duermen mis hermanos, la tierra en que descansan mis abuelos.

Por eso eres sagrada. En torno tuyo á través del espacio y de los tiempos, el eco de las glorias españolas vibra y retumba con marcial estruendo.

Salve, bandera de mi patria, salve, y en alto siempre desafia al viento. Manchada con el polvo de las tumbas, teñida con la sangre de los muertos!

SINESIO DELGADO

Y pensar qu' aquest himne l' han de cantar en les escoles! Quina cara hi farán els pobres mestres quan per devant dels seus badalls hi passi aquesta poesia pagada á *set pessetes y mitja* cada paraula!

Ab set pessetes y mitja (pagades bitllo-bitllo) l' Instrucció pública tiraria pilota á l' olla... ¡Cosi va il mondo!... Ay sí!

A Sinesio Delgado

LEMA: Que salga él... y su madre

¡Sale, Delgado de la patria, sale! y siempre impávido hace cara al viento. (1) como en los tiempos que en la escena toda estrenabas aquellos esperpentos.

Tú eres, Sinesio, en tonterías grande, y en ti hace escándalo con rum-rum eterno la pitada infernal de los *morenos* cada vez que te aguantan un estreno.

Quitás el sueño á mi infelice madre, quitás la gana á mis pobres abuelos, l' humor de hacer barrila á mis hermanos... y los demás de la familia, buenos.

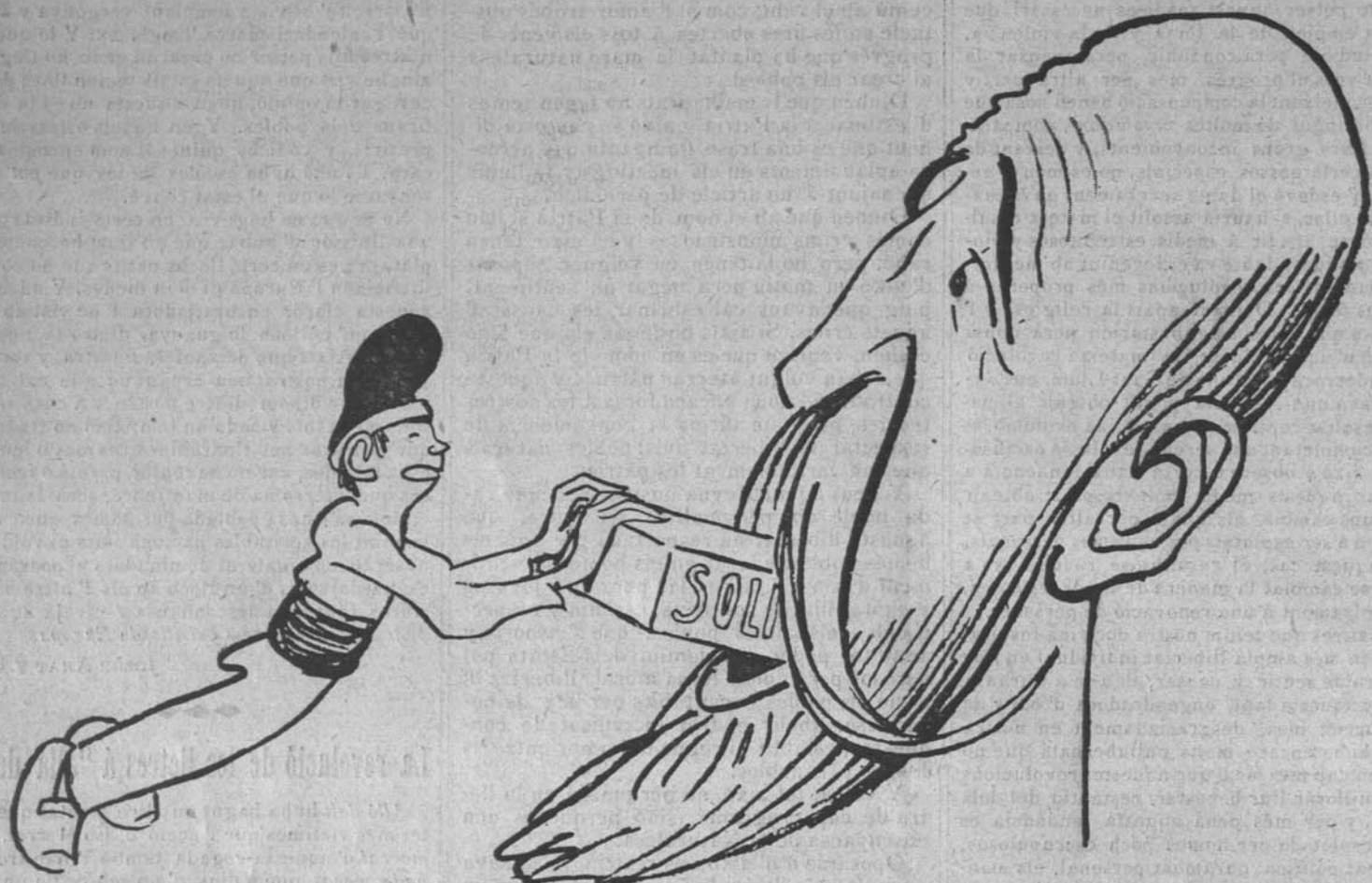
Por eso eres *tocado*. En torno tuyo, travesando el telón la mar de estrenos, la verdura que sobra en los mercados vibra y se aplasta con marcial estruendo.

¡Sale, Delgado de la patria, sale! y siempre impávido hace cara al viento, manchado con la gloria del fracaso teñido con el *such* de los pimientos.

PALOMINO

(1) En dialecte teatral quiere decir *siso*.
NOTA: En honor al poeta festejado, el autor se ha mirado tan poco como ha podido.—BALE.

NOTA CÒMICA

La presa de la pastilla. (20 Maig 1906).

ELS REACCIONARIS

Pera combatre ab fortuna als reaccionaris cal conèixer-los. Els pitjors reaccionaris; els que en realitat son un obstacle al progrés del nostre poble; els que de sota mà quan no son prou forts, y autocràticament quan tenen la força a les mans, impedeixen a les idees de fer son camí y als homes d'abrassar-les; els reaccionaris veritables als quals s'ha de declarar la guerra fins a expulsar-los de les societats civilitzades que son desitjoses de progrés, no 's deixen véure fàcilment puig a cops duhen careta d'avençat, de liberal y d'home de progrés.

Els falsos apòstols de la llibertat han pujat a sos setials ab l'ajuda de campanyes cridaneres que han encès les sangs dels nostres treballadors contra una determinada tendència y han tingut a la vegada prou compte en amagar els mals desastrosos que 'ns duyen altres elements perjudicials y verament autors dels malestars que passém, del endarreriment que sofrim y de les dificultats que s'oposen a deixarnos sortir de aquests malestars y d'aquest endarreriment.

Son reaccionaris els homes que no escoltant la rahó, s'atasquen a les seves propies conveniencies en perjudici del bé col·lectiu. Son reaccionaris tots els ofuscats, els fanàtics de totes les religions y de totes les polítiques, els homes de govern que en lloch de complir sos devers, que son els de escoltar les aspiracions del poble com a ordres, fereixen y insulten al poble mateix, l'empresonen, el condemnen y se'n mofen.

La gran por de la reacció no es justa perquè es mal dirigida. Els perills dels reaccionaris de les religions son fàcilment combatuts o mellor dit evitats si 'l poble vol. Els perills dels veritables reaccionaris son inevitables mentres son desconeguts els autors de tals perills.

En el poble català l'esperit de llibertat hi es innat. Els catalans de tots els segles han lluytat sempre contra 'ls reaccionaris o contra 'ls que han cregut reaccionaris; pero aquest esperit de llibertat es poch precisat, es poch orientat, es com una bona llevor que llensada en terra impropia hi román conservada sense esclatar ni consumir-se, pero que no fructifica.

El Catalanisme que es la idea més precisa de llibertat, ha procurat a tot hora encaminar-los als esperits aymants de la llibertat. En la llibertat se basa y es la llibertat son fi. Els partits polítics d'avans també la volien la llibertat y lluytaren y fins feren revoltar als ciutadans pera assolirla, pero com sempre, la mala direcció de llurs aspiracions els duya a migrades victòries a costa de greus sacrificis. Se lluytava per uns drets esquívits, per unes reformes limitades, per particularitats que no mereixien la vida d'un home y aixó que 'n costaren moltes. Els partits polítics d'avuy, escepte 'l republicà, no la cercan tampoch la llibertat; son els descendents dels que dirigeixen les sagrantes lluytes, y avuy d'un cop de ploma

esborren els drets conquerits en aquelles lluytes ab la sang generosa dels bons ciutadans.

El partit republicà es l'únic que la desitja la llibertat, pero pateix del mal dels vells partits y es per aixó qu'es malagunyada la seva tasca. Tots els entusiasmes, tots els sacrificis, totes les campanyes, tots els esforços, tot va solament dirigit a lograr una reforma migrada, esquívda, ab la qual els homes potser que tinguin algunes més garanties de llibertat que are, pero que la llibertat absoluta no será assolida, ni 'ls drets dels homes serán garantits, ni la injustícia social finirà, ni 'ls obrers tindran regonegues llurs aspiracions, ni 'l govern de la República podrà may fer neixer en el cor de les races resignades a la inacció y acostumades al viure vell, les activitats necessaries pera la vida nova.

Aquestes afirmacions tenen la prova en l'exemple que 'ns ofereixen les repúbliques constituïdes que no son pas un model de pobles, ni 'ls ciutadans tenen pas gayres més drets que ab la monarquia.

Pero, nosaltres, que a tota forma de govern preferim la més avensada, sempre ho hem dit que 'l veyém ab goig el desvetllament dels treballadors pera assolir un ideal sia 'l que 's vulga, y es per aixó que 'ns sentim obligats a assenyalar direcció a tots els moviments a fi de que tots aconduheixin sos esforços pel camí de la veritable llibertat y fer que sense deixar intims ideals polítics y religiosos, sense abdicar de les conviccions propies, treballin tots com puguin pera lliurar a Catalunya, que es poble fort, aymant del progrés, de les grapes innobles dels reaccionaris la que voldrien estacionada o morta.

Pera aixó cal fer guerra a la reacció: cada català, pensi com pensi, ha de fer professió de fé llibertadora; en cada esperit hi ha d'alenar el desitj de viure la mellor vida que han de fruir els pobles enamorats de lo nou; y junts en lo que 'ls pot unir, tots aquets homes, veurán de cos sencer als que s'oposen a l'avens, coneixerán d'aprop als que s'proposin barrar son pas; coneixerán als enemics del progrés y de la justícia, y podrán llavors ferlos trontollar y tombarlos.

Aquesta reacció es la que cal combatre; a ella hem de dirigir els nostres trets; ella es qui 'ns aixala, donchs fora l'obstacle, les nostres ales fendiran l'espai y la veritable llibertat será proclamada.

JOAN GODIOL Y SUREDA

La Revolució Francesa ha sigut una convulsió nacional, tan irresistible en els seus efectes com una erupció del Vesuvi. Quan les fusions misterioses de les entranyes de la terra son arribades a l'estat d'explosió, la lava s'escapa y la erupció té lloch. El treball sord en les entranyes dels pobles, segueix una marxa idéntica: QUAN ELS SEUS SOFRIMENTS ARRIVEN A MADURAR, UNA REVOLUCIÓ ESCLATA.

NAPOLEON I.

Avant sempre

Are més que may es necessari un esforç suprem pera demostrar al mon enter qui son *ells* y qui som *nosaltres*.

Els que de cor aspirém a la més ample llibertat del individu, no podém de cap manera conformarnos ab l'estatu quo que per obra y gracia dels governs centralistes portém a la esquena com càrrega fastigosa. No som nosaltres qui per amollarnos a un patró tan esquífit y passat de moda som ja grans y com a tals volém que se'ns tracti en tots els ordres de la vida social.

Els cinch mesos d'anulament forsós ab que 'ns ha obsequiat la *camama* liberal, sols han servit pera enfortir la nostra ànima ultratjada y fer més inquebrantable nostra voluntat vers l'avenir esplendent que ja ovirém.

Aquets cinch mesos s'han transformat en dipòsit acumulador de energies y malgrat la ley de jurisdiccions (ó lo que sigui) les hem d'exteriorisar pesi a qui pesi y caigui qui caigui.

¿Qué 'ns fa a nosaltres que 'ns persegueixin, que 'ns empresonin, que 'ns desterrin, si aixó encara ens estimula a la lluyta, ens fa més forts y 'ns dona ànim per conquerir lo que per dret natural es nostre: la llibertat?

¿Qué 'ns importa eixa ley desastrosa engendradora al foch d'un fals entusiasme y sancionada exclusivament contra Catalunya, si nosaltres no acatém més llev que la Rahó y la Justícia y per ella estém disposats a tot, fins al sacrifici de la propia vida?

Nosaltres, compenetrats conscientment de nostres drets y devers, sabem que 'l dret a la vida, es inherent al home: pero no a eixa vida humiliant d'autómata que 'ns volen imposar els partidaris del

*muer a el que no piense
igual que pienso yo,*

sinó la vida lliure de trabes y de restriccions, la vida hermosa del redimit, rubleria de llibertat y amor... Es ja en va que 'ls padrestres del estat tractin de junyirnos com esclaus. L'esclavatje sols es propi dels pobles eunuchs; d'eixos pobles assalariats del servilisme més baix y denigrant, que per donar compliment al estomach voluntariament se dissecan el cor; no de Catalunya, que cansada de malpahir les píldores daurades dels metjes centrals, s'aixeca del llit ab energia disposta a rebel·lar-se contra 'ls metjes y apotecaris del *turmo pacífico* convensuda de que la dignitat d'un poble está per damunt de tots els prejudicis d'escola y de totes les conveniencies personals.

Y veurém qui será més fort y més noble: *ells* fabricant cadenes y *nosaltres* eynes de treball; *ells* adorant l'estomach y *nosaltres* al cervell; *ells* fent servir la llibertat d'*arcabota* y *nosaltres* de mare.

J. THOUS Y PUEY

Per manca d'espai, no's publiquen suscripció, cartera ni ressenyes dels actes realitzats pels catalans conscients pera protestar del trasllat, a Fí, gueres, dels presiris d'Àfrica.

A les dones catalanes

Advertim qu'aném a tancar la suscripció pera la compra d'una Bandera que oferim a Mme. De Haussy.

Preguéu, donchs, que les que desitgin contribuirhi s'apressin a apuntarse, tenint temps fins tot el dia 23 del que sóm.

En el número corresponent al dia 27, se publicarà 'l resultat total de la suscripció.

Preguéu a les suscriptores que 'ns indiquin si consideren preferible que la Bandera porti una inscripció-dedicatòria ó que vagi sense.

Un cop confeccionada la Bandera será exposada en un Establiment d'aquesta capital que, oportunament, anunciarem.

Així mateix avisarem a són temps, la manera y época en que será entregada la Bandera a nostra col·laboradora.

La selvatjada de Sant Sebastià

Nostre amic y paysà, En Antoni Cullaré, director de *La Región Vasca* ha sigut objecte d'una incalificable agressió per part dels caciquistes monàrquics d'aquella localitat, que no poden véure el resurgiment d'un poble que trevallava per la seva llibertat.

Si fá no fá segueixen allí's procediments que mesos enera posaren en práctica a n'aquí contra nostre company Llorens, els salvatjes posats a sou per en Moret.

Solament en aquesta forma despreciable poden fer cara a la veritat y a la honradesa de les idees.

Sentim vivament l'agressió de que ha sigut víctima nostre company y desitjem que segueixi ferm en sa campanya moralisadora y de desvetllament nacionalista dels vaschs.

Aquells cacichs se valen dels medis brutals pera atemorisar als defensors dels ideals nobles y enlayrats.

Aquí, també volen völdressen y empleyen gent desvagada.

Mes no hi fá res.

Els llurs esforços son inútils. La impetuosa corrent no's deturarà pas. La consciencia de lo que son y deuen ser els pobles entra ja en els individus que 'ls formen.

Els Nacionalistes d'aquí cridem:

¡Visca Euskaria!

Vosaltres crideu:

¡Visca Catalunya!

VIC. y ME.

LA TRALLA

Periódich adherit a la UNIÓN CATALANISTA
COLABORACIÓ OBRERA. • TRIBUNA LLIBRE.
SURT ELS DIVENDRES

Preus de suscripció

Barcelona y Catalunya... 4'00 ptes. l'any
Extranger... 6'50 ptes. »
Pagos a la bestreta.

ADMINISTRACIÓ: Canuda, 15, principal.

—¡Fúmlo, fúmlo! Que s'hi tiri un altre!

Imp. LA RENAIXENSA, Xucá, 13, baixos